

Þriðjudaginn 24. mars 1992.

Nr. 345/1991. **Ákærvaldið**

(Atli Gíslason, sérstakur saksóknari)
gegn

Ingvari Sveinssyni

(Jónatan Sveinsson hrl.),

Hönnu Elíasdóttur

(Jón Magnússon hrl.),

Birni Sveinssyni

(Bjarni Ásgeirsson hdl.),

Ágústi Aðalsteini Ragnarssyni

(Gísli Baldur Garðarsson hrl.)

og Ingvari Björnssyni

(Guðmundur Ingvi Sigurðsson hrl.).

Gjaldþrot. Greiðslustöðvun. Fjárdráttur. Fjársvik. Skilasvik.
Söluskattur. Leyfissvipting. Skilorð.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Guðrún Erlendsdóttir, Haraldur Henrysson, Hjörtur Torfason, Hrafn Bragason og Pétur Kr. Hafstein.

Ríkissaksóknari áfrýjaði máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 8. maí 1991 að ósk ákærðu Ingvars Sveinssonar, Ingvars Björnssonar og Ágústs Aðalsteins Ragnarssonar, en einnig af hálfu ákærvaldsins, að því er varðar ákærðu Hönnu Elíasdóttur og Björn Sveinsson. Af hálfu ákærvaldsins er krafist staðfestingar á sakfellingum hins áfrýjaða dóms á hendur ákærðu, en jafnframt refsibýngingar gagnvart ákærðu Ingvari Sveinssyni og Ingvari Björnssyni og refsíákvörðunar, að því er varðar ákærðu Hönnu, Björn og Ágúst Aðalstein. Enn fremur er krafist sakfellingar samkvæmt ákæru og refsíákvörðunar á hendur ákærðu sem hér segir:

Á hendur Ingvari Sveinssyni samkvæmt I. kafla ákæru, töluliðum 1 a og b, 2 og 3, og samkvæmt II. kafla ákæru, tölulið 1.

Á hendur Hönnu Elíasdóttur samkvæmt I. kafla ákæru, töluliðum 1 a og b, 2 og 3, samkvæmt II. kafla ákæru, töluliðum 1 og 2, og samkvæmt III. kafla ákæru.

Á hendur Birni Sveinssyni samkvæmt I. kafla ákæru, töluliðum 1 a og b, 2 og 3, og samkvæmt II. kafla ákæru, töluliðum 1 og 2.

Á hendur Ingvari Björnssyni samkvæmt V. kafla ákæru, töluliðum 1 og 3.

Á hendur Ingvari Björnssyni er einnig krafist frekari sviptingar málf lutningsleyfis.

I.

Tildrög máls þessa eru þau, eins og nánar greinir í héraðsdómi, að samkvæmt 4. mgr. 88. gr. gjaldprotalaga nr. 6/1978 tilkynnti skiptaráðandi í Reykjavík ríkissaksóknara með bréfi 24. mars 1988, að við athugun á málefnum þrotabús Töggs hf., Bildshöfða 16, Reykjavík, hefði komið í ljós, að ástæða væri til að ætla, að fyrirsvarsmenn hins gjaldþrota félags, svo og aðrir, kynnu að hafa gerst sekir um refsivert athæfi. Að ósk ríkissaksóknara hóf Rannsóknarlögregla ríkisins rannsókn málsins sumarið 1988, og stóð hún fram í febrúar 1990. Ákæra var út gefin 10. apríl sama ár, og hófst meðferð málsins fyrir héraðsdómi 18. maí sama ár.

Saga Töggs hf. og aðdragandi að gjaldþroti þess eru að nokkru rakin í héraðsdómi. Fyrirtækið var stofnað 18. maí 1979 af fjórum systkinum og mökum þeirra. Það fékkst við innflutning og sölu á nýjum og notuðum bifreiðum og aðra skylda starfsemi, en félagið hafði einkaumboð fyrir Saab-bifreiðar hér á landi. Ákærði Ingvar Sveinsson varð forstjóri fyrirtækisins árið 1980 ásamt mági sínum, Garðari Eyland, og eftir að Garðar lét af störfum í ársbyrjun 1985, var hann eini forstjóri þess. Garðar og kona hans munu þá jafnframt hafa selt sinn hlut í félaginu. Á aðalfundi í félaginu 30. mars 1985 voru ákærðu Björn Sveinsson og Hanna Elíasdóttir kosin í stjórn þess ásamt ákærða Ingvari Sveinssyni, sem varð formaður. Engar breytingar urðu á stjórninni eftir það. Hanna Elíasdóttir var á þessum tíma eiginkona ákærða Ingvars Sveinssonar, en þau eru nú skilin, og er samningur þeirra um skilnaðarkjör frá 4. júlí 1988. Á hlutahafafundi 10. júlí 1985 var samþykkt að auka hlutafé félagsins um 210.000 krónur að nafnverði, úr 405.000 krónum í 615.000 krónur. Átti að selja hlutafjárukann á 6.000.000 króna, sem greiðast skyldu með jöfnum mánaðarlegum afborgunum á næstu sex mánuðum. Aðrir hluthafar en Ingvar og Hanna afsöluðu sér for-

kaupsrétti, og var hið aukna hlutafé selt þeim á stjórnarfundi 26. júlí 1985. Þau urðu þannig eigendur meiri hluta hlutafjár. Samkvæmt ársreikningi 1986 virðast þau ekkert hafa greitt af þessari hlutafjárauðningu, en Ingvar Sveinsson heldur því fram, að þetta hafi greiðst þannig, að eftir hafi staðið 2.100.000 krónur. Í framhaldi af þessu varð að samkomulagi á stjórnarfundi 31. júlí 1985, að ákærði Björn léti af störfum hjá félaginu, og hætti hann 26. ágúst. Stjórnarfundur var haldinn 15. ágúst 1985 og síðan ekki fyrr en í febrúar 1986. Þá voru haldnir tveir fundir, og var efni þeirra það, að Birni og konu hans hafði borist tilboð í hlutafé sitt og vildu þau selja. Ingvar Sveinsson óskaði þá eftir að nýta sér forkaupsrétt sinn, en aðrir hluthafar féllu frá forkaupsrétti. Á síðari fundinum er samþykkt að selja honum hlutaféð, og er vitnað til tilboðsins. Óupplýst er, hvort þetta gekk eftir. Aðeins eru haldnir tveir stjórnarfundir eftir þetta í félaginu, 30. janúar 1987, þar sem samþykkt er að leita greiðslustöðvunar, og 15. júní sama ár, þar sem samþykkt er að gefa félagið upp til gjaldþrotaskipta. Allir stjórnarmenn eru viðstaddir fyrri fundinn ásamt ákærða Ingvari Björnssyni héraðsdómslögmanni. Á síðari fundinn mæta hinir sömu að undanskildum Birni. Aðalfundir voru ekki haldnir 1986 og 1987. Félagið fékk heimild til greiðslustöðvunar 2. febrúar 1987, og var ákærði Ingvar Björnsson samkvæmt heimild 7. gr. gjaldþrotalaga nr. 6/1978 fenginn til að vera félaginu til aðstoðar á greiðslustöðvunartímanum. Heimildin var síðan framlengd tvívegis, og rann hún út 15. júní, og var bú félagsins tekið til gjaldþrotaskipta daginn eftir.

Töggur hf. hafði starfsemi sína að Bíldshöfða 16, Reykjavík, en eigandi þess húsnæðis var Bíldshöfði 16 hf. Töggur hf. var eigandi 25% hlutafjár í því félagi, en eigandi meiri hluta hlutafjár var Kristín Ingvarsdóttir, móðir systkinanna, sem stofnuðu Tögg hf.

II.

I. kafli ákæru.

1. liður a og b.

Samkvæmt þessum lið ákærunnar er stjórnarmönnum Ingvari Sveinssyni, Hönnu Elíasdóttur og Birni Sveinssyni gefið að sök að hafa allt frá því á árinu 1985 og til 16. júní 1987 rekið hlutafélagið Tögg hf. í trássi við 14. gr., sbr. a-lið 13. gr., gjaldþrotalaga með

því að stofna til viðskipta og skulda, þótt þeim hlyti að vera ljóst, meðal annars af ársreikningum félagsins, að það var látið taka á sig skuldbindingar, sem það gat ekki efnt, og stofna með því fé viðskiptamanna sinna í stórfellda hættu. Við þessar aðstæður hafi þeim borið á öndverðu þessu tímabili að stöðva skuldasöfnunina eða gera viðhlítandi ráðstafanir til að firra félagið gjaldþroti. Þess í stað hafi þeir með sviksamlegum hætti leynt viðskiptamennina ógjaldfærni félagsins. Samkvæmt ákæru er brotið talið hafa beinst gegn almennum kröfuhöfum í þrotabúi félagsins að öðru leyti en því, að í b-lið eru viðskipti félagsins við Sjóváttryggingafélag Íslands hf. á greindu tímabili sérstaklega tíunduð. Brot stjórnarmannanna er í ákæru heimfært til 248. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 og til vara til 261. gr. sömu laga.

Í héraðsdómi er rakið, hvernig verulegur hagnaður varð fyrir fjármagnsliði á árinu 1986 eða 9.641.000 krónur, en þegar fjármagnsliðir og óregluleg gjöld, alls 16.285.000 krónur, voru tíunduð, var tap ársins 6.644.000 krónur. Ástæður mikils fjármagnskostnaðar voru fyrst og fremst slæm lausafjárstaða félagsins, sem versnaði verulega þetta ár vegna stórfelldra úttekta ákærða Ingvars Sveinssonar svo og álaga og dráttarvaxta, sem leiddi af söluskattsvanskilum. Svonefnd viðskiptaskuld ákærða Ingvars Sveinssonar, að fjárhæð 14.021.034 krónur, var ekki færð sem skammtímakrafa í ársreikninga 1986, en hún hafði í febrúar 1987 verið framseld Bildshöfða 16 hf. gegn yfirtöku þess félags á langtímaskuldum að sömu fjárhæð, að því er talið var. Ársreikningar 1986 eru undirritaðir 28. apríl 1987 af ákærðu Ingvari Sveinssyni og Hönnu Elíasdóttur.

Þótt á það megi fallast með ákæruvaldinu, að skylt hafi verið að lögum að gefa félagið upp til gjaldþrots mun fyrr en raun varð á, er það út af fyrir sig ekki mælt refsivert, hvorki í gjaldþrotalögum né lögum nr. 32/1978 um hlutafélög, að gera það ekki. Í öðrum liðum ákærunnar er ákært sérstaklega fyrir ýmis ætluð brot vegna reksturs félagsins og ráðstafana stjórnenda fyrir gjaldþrot, svo sem vegna söluskattsvanskila, einkaúttekta ákærðu Ingvars Sveinssonar og Hönnu Elíasdóttur, framsals kröfu félagsins vegna þessara úttekta o.fl. Í verknaðarlýsingu samkvæmt ákærulið 1 a þykir skorta nákvæmari og sérgreindari útlistun á meintu broti ákærðu sem fjársvikabroti samkvæmt 248. gr. almennra hegningarlaga, og

gögn málsins þykja ekki renna nægilega stoðum undir þetta ákæru-efni. Þá þykir 261. gr. sömu laga ekki eiga hér við. Í málflutningi í héraði og fyrir Hæstarétti hefur ákæruvaldið einnig viljað heimfæra atferli ákærðu til vara til 4. tl. 1. mgr. 250. gr. sömu laga. Verjendur ákærðu hafa mótmælt því, að tekið verði tillit til þeirrar heimfærslu, með hliðsjón af meðferð og reifun málsins, sbr. 118. gr. laga nr. 74/1974 um meðferð opinberra mála. Á þetta verður að fallast.

Með vísun til framanritaðs og annars með skírskotun til raka héraðsdóms þykir mega staðfesta niðurstöðu hans um sýknu ákærðu samkvæmt 1. tl. a.

Með skírskotun til raka hins áfrýjaða dóms ber að staðfesta hann, að því er varðar 1. tl. b þessa kafla.

2. liður.

Stjórnarmönnum Töggs hf. eru samkvæmt þessum ákærulið gefin að sök söluskattssvik með því að hafa ekki í samræmi við ákvæði 12. gr. laga nr. 10/1960 um söluskatt, sbr. lög nr. 33/1982, greitt innheimtumanni ríkissjóðs ótilkvaddir mánaðarlega þann söluskatt, sem Töggur hf. átti að standa skil á, og að hafa ekki á greiðslustöðvunartíma haldið honum sérgreindum frá öðru fé félagsins. Fyrir Hæstarétti hefur verið fallið frá ákæru vegna söluskatts fyrir september og október 1986 ásamt vöxtum og álagi. Eins og í héraðsdómi greinir, verður ekki séð, að lagaskylda hvíli á fyrirtækjum að sérgreina innheimtan söluskatt á greiðslustöðvunartímabili, svo sem vikið er að í ákæruskjali. Þá voru staðin skil á innheimtum söluskatti á greiðslustöðvunartímabili að undanskildum þeim skatti, sem gjaldféll, eftir að félagið varð gjaldþrota. Fallist er því á niðurstöðu héraðsdóms um þann þátt þessa töluliðar. Þá er eftir samkvæmt ákæru álagður söluskattur fyrir júlí 1985, janúar 1986, apríl til ágúst 1986, nóvember og desember 1986 og janúar 1987, samtals 32.158.105 krónur, með álagi og vöxtum 14.102.679 krónur. Tölur þessar eru miðaðar við 15. júní 1987. Um þessar fjárhæðir er ekki ágreiningur, og viðurkennt er af ákærða Ingvari Sveinssyni, að ekki var staðið í skilum með söluskattinn á réttum eindögum. Þannig er skatturinn fyrir júlímánuð árið 1985 í reynd vantalin skattur, sem skattstjóri ákvarðaði eftir á samkvæmt fram-

komnum upplýsingum í tekjuskattsframtali félagsins. Um söluskatt vegna starfsemi á árinu 1986 er það ljóst samkvæmt gögnum málsins, að verulegur brestur varð á réttum skilum hans. Að vísu nýtur við skýrslna frá fyrirtækinu fyrir alla mánuði ársins, og eru þær undirritaðar af ákærða Ingvari Sveinssyni og flestar dagsettar á eindaga hvers skilamánaðar. Hins vegar var skýrslunum um þann skatt, sem ákæran tekur til, mörgum skilað alllöngu síðar, og nokkrar voru afhentar á eindaga án greiðslu. Þurfti skattstjóri þannig að áætla skatt fyrir marga mánuðina og leiðrétta hann síðar, og í öllum tilvikum þurfti að beita viðurlögum í formi álags. Í verknaðarlýsingu ákæru er ekki vikið sérstaklega að þessari seinkun á skilum söluskattsskýrslna, enda er ákært vegna þess skatts, sem reyndist ógreiddur, þegar að gjaldþroti kom. Fyrir liggur, að fyrirtækið greiddi nokkurn söluskatt á árinu 1986, en ekki er gerð tæmandi grein í málinu fyrir þeim greiðslum. Af hálfu ákærðu er því haldið fram, að vanskil þessi hafi verið umliðin af hálfu innheimtuaðila, enda kom aldrei til þess á vanskilatímanum, að fyrirtækið yrði stöðvað, sbr. 8. mgr. 12. gr. söluskattslaga. Í því sambandi er meðal annars bent á afhendingu tryggingarvixils, að fjárhæð 10.000.000 krónur, til tollstjórans í Reykjavík, þegar líða tók að árslokum 1986. Svaraði fjárhæð hans sem næst til þeirrar söluskattsskuldar, sem þá var bókfærð hjá tollstjóra, og var afhending vixilsins ætluð til að afstýra stöðvun á starfsemi fyrirtækisins. Samkvæmt upplýsingum tollstjórans skýrist sá mikli munur, sem er á umræddri fjárhæð og fjárhæð samkvæmt ákæru, með því, að síðar bárust til innheimtu söluskattshækkunar vegna eldri tímabila ársins 1986, að fjárhæð um það bil 10.000.000 krónur. Einnig bættust við skuldir vegna nóvember og desember 1986. Samkvæmt skrá ákærða Ingvars Björnssonar 13. apríl 1987 yfir kröfuhafa Töggs hf. 31. desember 1986 nam söluskattsskuldin þá 26.085.792 krónum, vextir og viðurlög námu 16.950.023 krónum, samtals 43.035.815 krónum. Um þessar skuldir átti félagið í viðræðum við fjármálaráðuneytið á greiðslustöðvunartíma með aðstoð Ingvars Björnssonar. Heimilaði ráðuneytið 14. maí 1987 tollstjóra að taka við skuldabréfi til 4 ára með eðlilegum lánskjörum, ef settar yrðu tryggingar, sem teldust viðunandi að mati tollstjóra. Af þessu varð ekki.

Það er þannig í ljós leitt, að félagið var í stórfelldum vanskilum með söluskatt, þegar það fékk greiðslustöðvun. Samkvæmt gögnum málsins var ákærði Ingvar Sveinsson bæði stjórnarformaður og forstjóri félagsins, og eftir að þeir Garðar Eyland og ákærði Björn Sveinsson létu af störfum hjá félaginu, nær einráður að eigin sögn um starfsemi félagsins. Á honum hvíldi sú skylda að standa skil á innheimtum söluskatti, sbr. 52. gr. laga um hlutafélög. Í ljós er leitt, að þetta vanrækti hann, en samkvæmt 1. mgr. 25. gr. söluskattslaga, er þá voru í gildi, var þetta refsivert, sbr. og 6. mgr. sömu greinar, og ber að refsa honum samkvæmt því, sbr. til hliðsjónar 40. gr. laga um virðisaukaskatt nr. 50/1988, sbr. 1. mgr. in fine 2. gr. almennra hegningarlaga. Það horfir honum hins vegar til málsbóta við ákvörðun refsingar, að samkvæmt bréfi tollstjóra frá 12. febrúar 1991 greiddi hann á tímabilinu nokkrum sinnum inn á söluskattsskuldir og reyndi að semja um innheimtu þeirra.

Ákærða Hanna Elíasdóttir fór á þessum tíma með meiri hluta hlutafjár í félaginu ásamt eiginmanni sínum, ákærða Ingvari Sveinsyni, og saman mynduðu þau meiri hluta stjórnar. Verður samkvæmt 52. gr. laga um hlutafélög að gera þær kröfur til hennar, að hún aflaði sér vitneskju um rekstur félagsins í höfuðdráttum. Mátti henni vera kunnugt um vanskil félagsins á söluskatti, sem stóðu um langan tíma. Verður að telja, að hún hafi vanrækt eftirlitsskyldu sína, og ber því að sakfella hana samkvæmt sömu lagaákvæðum og ákærða Ingvar Sveinsson.

Í ljós er leitt, að á því tímabili, sem hér um ræðir, voru fáir stjórnarfundir haldnir, og söluskattsskil voru þar ekki til meðferðar. Fram er komið, að ákærði Björn var þá hættur að vinna hjá fyrirtækinu og var að reyna að losa sig úr félaginu. Með hliðsjón af þessum aðstæðum þykir ekki nægileg ástæða til að leggja refsíabyrgð á hann vegna þessara vanskila, og verður hann því sýknaður af þessum ákærulið.

3. liður.

Hér er um að ræða ætluð skilasvik stjórnarmanna Töggs hf. í tengslum við framsal samkvæmt bréfi 20. mars 1987 til Bílds- höfða 16 hf. á viðskiptakröfu, að fjárhæð 14.021.034 krónur,

á hendur ákærða Ingvari Sveinssyni og framsal 12. júní 1987 á viðskiptakröfum, samtals 1.096.211 krónur, á hendur fjórum aðilum, þremur hluthöfum Töggs hf. og einum tengdum þeim, á móti eftirgjöf á jafnhárri inneign Bildshöfða 16 hf. hjá félaginu

Fram er komið, að framsal viðskiptakröfu Töggs hf. á hendur ákærða Ingvari Sveinssyni til Bildshöfða 16 hf. var gert að ráðum ákærða Ingvars Björnssonar, aðstoðarmanns Töggs hf. á greiðslustöðvunartímanum, sem hluti af nýskipan, sem ráðgerð var á fjármálum félagsins. Á móti átti að koma, að Bildshöfði 16 hf. tæki að sér greiðslu tiltekinna langtímaskulda Töggs hf., en fyrrnefnda félagið hafði áður lánað veð fyrir þessum skuldum. Óljóst er um verðgildi viðskiptakröfunnar á þessum tíma, en samkvæmt framburði þeirra, sem að þessu stóðu, var krafan talin lítils virði, og var þessi ráðstöfun aðallega gerð í því skyni að gera það eftirsóknarverðara fyrir nýja hluthafa að koma inn í Tögg hf. Þótt endurskipulagning félagsins hafi ekki tekist, þykir með framangreint í huga eiga að staðfesta niðurstöðu héraðsdóms um framsal kröfunnar og sýkna stjórnarmenn af kröfu ákæruvaldsins, að því er það varðar.

Framsaf krafna Töggs hf. á hendur fjórmenningunum, sem áður er getið, gegn kröfum Bildshöfða 16 hf. á hendur félaginu fór fram þegar fyrirsvarsmönnum þessara félaga var ljóst, að endurskipulagning Töggs hf. myndi mistakast og gjaldþrot var yfirvofandi. Ráðstöfun þessi var ekki heimil sem skuldajöfnun og var til þess fallin að rýra fullnusturétt annarra kröfuhafa Töggs hf. Varð hún ekki gerð án atbeina ákærða Ingvars Sveinssonar sem forstjóra og stjórnarformanns Töggs hf. og ákærða Björns Sveinssonar, sem einn fjórmenninganna hlýtur að hafa haft vitneskju um hana. Ber að staðfesta niðurstöðu héraðsdóms um, að þeir hafi með háttsemi sinni gerst sekir við 4. tl. 1. mgr. 250. gr. almennra hegningarlaga.

Staðfesta ber enn fremur niðurstöðu héraðsdóms um sýknu ákærðu Hönnu Elíasdóttur af þessum lið ákæru.

4. liður.

Fyrir Hæstarétti hefur af hálfu ákæruvaldsins verið fallið frá kröfum varðandi þennan lið ákæru.

II. kafli ákæru.

1. og 2. liður.

Samkvæmt þessum ákæruliðum er stjórnarmönnum Töggs hf. gefið að sök að hafa greitt verulegar fjárhæðir á greiðslustöðvunartíma í andstöðu við 8. gr. gjaldþrotalaga. Við rannsókn málsins var kannað hvort forsvarsmenn Töggs hf. hefðu á greiðslustöðvunartíma greitt einhverjar skuldir, sem til var stofnað fyrir 2. febrúar 1987. Voru yfirfarin öll fylgiskjöl vegna útborgana af hlaupareikningum fyrirtækisins nr. 3568 við Sparisjóð Reykjavíkur og nágrennis og nr. 72 við Iðnaðarbanka Íslands hf., Grensásútibú, svo og færslur í sjóðbók. Kom í ljós, að frá 2. febrúar til 12. mars 1987 voru inntar af hendi ýmsar greiðslur, að fjárhæð 1.083.435 krónur, af fyrrnefnda reikningnum, en 412.405 krónur af þeim síðarnefnda frá 2. febrúar til 14. maí 1987. Nægilega er fram komið, að þessar fjárhæðir voru greiddar á greiðslustöðvunartíma.

Ákærði Ingvar Sveinsson hefur fyrir dómi skýrt svo frá, að greiðslur þessar séu rétt tilgreindar í ákæru. Þá hefur hann viðurkennt að hafa tekið ákvörðun um þessar greiðslur.

Greiðslur vegna VISA-úttekta samkvæmt fylgiskjöllum nr. 803 og 1832, samtals að fjárhæð 15.763 krónur, virðast skuldfærðar á hlaupareikning nr. 3568 án beins atbeina forráðamanna Töggs hf. og verða því ekki færðar þeim til sakar. Greiðslur samkvæmt fylgiskjöllum nr. 1387, 1388, 1389, 1390, 1391, 1392 eru allt gjöld, sem fyrirsvarsmönnum Töggs hf. bar að halda eftir af kaupum starfsmanna sinna og standa skil á til opinberra aðila. Þessi innheimta þeirra verður að teljast tilgangi greiðslustöðvunarinnar óviðkomandi, og bar þeim að greiða þessar fjárhæðir óháð henni. Greiðsla samkvæmt fylgiskjali nr. 2060 er fyrir afnot af síma. Samkvæmt gagnályktun frá 2. mgr. 8. gr. gjaldþrotalaga hefði mátt loka fyrir símnótun fyrirtækisins samkvæmt reglum þar um þrátt fyrir greiðslustöðvun. Er því fallist á niðurstöðu héraðsdóms um þessa greiðslu. Standa þá eftir kröfur, samtals að fjárhæð 710.333 krónur, á þessum reikningi.

Á stjórnarfundi 30. janúar 1987, þar sem viðstaddir voru allir stjórnarmenn Töggs hf. ásamt ákærða Ingvari Björnssyni, var bókað:

„Ingvar Björnsson útskýrði hvað fælist í því þegar félagið fengi greiðslustöðvun, samkvæmt lögum einnig hvað fælist í eftirliti og umsjón tilsjónarmanns, sem skipaður yrði.“ Miða verður við, að stjórnarmönnum hafi mátt vera ljóst eftir þennan fund, að fyrirtækinu væri óheimilt að greiða gjaldfallnar skuldir á greiðslustöðvunartíma. Ber því að staðfesta hinn áfrýjaða dóm um sakfellingu ákærða Ingvars Sveinssonar samkvæmt 1. og 2. lið II. kafla ákæru, og er brot hans þar réttilega heimfært til 4. tl. 1. mgr. 250. gr. almennra hegningarlaga.

Greiðslur þær, sem að framan eru taldar, heyra til daglegum rekstri, sem var í höndum framkvæmdastjórnar fyrirtækisins. Með vísan til þess og til raka héraðsdóms ber að staðfesta ákvæði hans um sýknu ákærða Björns og ákærðu Hönnu af þessum liðum II. kafla ákæru.

3. liður.

Fyrir Hæstarétti er fallið frá ákæru eftir þessum tölulið að öðru leyti en því, að ákærða Ingvari Sveinssyni er gefið að sök að hafa látið skuldfæra af hlaupareikningi Töggs hf. nr. 3568 við Sparisjóð Reykjavíkur og nágrennis 25. febrúar 1987 fjórar greiðslur af skuldabréfum, sem hann skuldaði persónulega, að fjárhæð samtals 94.584,80 krónur. Fallið er frá ákærum á hendur öðrum samkvæmt þessum lið. Vitnið Pétur Þór Jónsson, vanskilafulltrúi hjá sparisjóðnum, bar fyrir dómi, að hann hefði annast þessar skuldfærslur að beiðni ákærða Ingvars Sveinssonar.

Staðfesta ber niðurstöðu hins áfrýjaða dóms um sakfellingu ákærða Ingvars samkvæmt þessum lið, og er brot hans þar réttilega heimfært til 4. tl. 1. mgr. 250. gr. almennra hegningarlaga.

IV.

III. kafli ákæru.

Í ákæru er ákærðu Ingvari Sveinssyni og Hönnu Elíasdóttur gefið að sök að hafa á árunum 1985, 1986 og 1987, á tíma, er félagið gat ekki staðið í skilum við skuldheimtumenn sína, slegið heimildarlaust eign sinni á allt að 14.195.828 krónur umfram venjulegar og umsamdar launagreiðslur og látið bókfæra þær í opinn viðskiptareikning ákærða Ingvars Sveinssonar. Stærstu úttektirnar eru frá

árinu 1986, og nokkrar eru frá greiðslustöðvunartímabilinu árið 1987. Ingvar Sveinsson hafði vörslur þessara fjármuna, og þeir voru eign Töggs hf.

Með skírskotun til raka hins áfrýjaða dóms ber að staðfesta hann um sakfellingu ákærða Ingvars Sveinssonar samkvæmt þessum kafla, og er brot hans þar réttilega heimfært til 247. gr. almennra hegningarlaga.

Undir þennan ákærulið falla meðal annars greiðslur vegna bifreiða ákærðu Hönnu Elíasdóttur, greiðslur á opinberum gjöldum hennar og greiðslur fyrir verslunina Bláa fuglinn, sem hún rak á þessum tíma, o. fl. Henni bar sem stjórnarmanni í fyrirtækinu að fylgjast með fjárvörslu þess. Gat henni ekki dulist, að svo miklar greiðslur til sín og manns síns persónulega væru óheimilar, og verður því að telja, að hún hafi gerst sek um brot á sama laga-ákvæði og hann.

V.

IV. kafli ákæru.

I. liður.

Ákærði Ingvar Sveinsson hefur ekki getað bent á gögn því til styrktar, að hann hafi átt inni óuppgert orlof. Ber að staðfesta niðurstöðu hins áfrýjaða dóms um sakfellingu hans samkvæmt þessum lið ákæru, og er brot hans réttilega heimfært til 247. gr. almennra hegningarlaga.

2. liður.

Með skírskotun til forsendna hins áfrýjaða dóms ber að staðfesta hann um sakfellingu ákærða Ingvars Sveinssonar og heimfærslu til 247. gr. almennra hegningarlaga.

3. liður.

Samkvæmt þessum lið ákæru er ákærða Ingvari Sveinssyni gefið að sök að hafa á síðustu dögum greiðslustöðvunar, þegar öllum var orðið ljóst, að ekki varð komið í veg fyrir gjaldþrotaskipti Töggs hf., ráðstafað fjórum bifreiðum með afslætti, sem samtals nam 390.392 krónum, en afsláttur þessi var langt umfram það, sem tíðkast hafði hjá fyrirtækinu. Bifreiðunum var ráðstafað til eigin-

konu fjármálastjóra fyrirtækisins, aðstoðarmanns þess við greiðslu-
stöðvun, bróður aðstoðarmannsins og loks félaga hans um rekstur
lögmannsskrifstofu.

Með skírskotun til forsendna hins áfrýjaða dóms ber að staðfesta
hann um sakfellingu ákærða Ingvars Sveinssonar og heimfærslu til
4. tl. 1. mgr. 250. gr. almennra hegningarlaga. Við ákvörðun refs-
ingar verður hins vegar litið til þess, að ráðstöfun bifreiðanna var
að ráðum ákærða Ingvars Björnssonar, aðstoðarmanns fyrirtækis-
ins á greiðslustöðvunartíma.

VI.

V. kafli ákæru.

Staðfesta ber úrlausn hins áfrýjaða dóms varðandi sýknu ákærða
Ingvars Björnssonar af ákæru samkvæmt 1. og 3. tl. þessa kafla,
en um sakfellingu hans samkvæmt 2. tl. kaflans. Rétt þykir hins
vegar að heimfæra brot hans til 139. gr. almennra hegningarlaga,
en ekki til 4. tl. 1. mgr. 250. gr., sbr. 138. gr. og 22. gr. sömu
laga, svo sem gert er í hinum áfrýjaða dómi, þar sem líta verður
svo á, að brot hans sé sjálfstætt.

VII.

VI. kafli ákæru.

Ákærði Ingvar Sveinsson sá ekki, svo sem honum bar sem for-
stjóra Töggs hf., um greiðslu og aflýsingu veðskulda þeirra, sem
hvíldu á þeim tveimur lyfturum, sem í málinu greinir. Kaupendum
lyftaranna var ekki skýrt frá veðböndunum. Ljóst er, að kaupendur
lyftaranna hefðu ekki keypt þá fyrir sama verð, hefðu þeir vitað
um veðböndin, og fram er komið, að við gjaldþrot Töggs hf. höfðu
fyrirsvarsmenn fyrirtækisins ekki enn greitt hluta skuldanna. Stað-
festa ber því úrlausn héraðsdóms um sakfellingu ákærða Ingvars
Sveinssonar varðandi þennan kafla svo og heimfærslu brots hans
til 248. gr. almennra hegningarlaga.

Ákærði Ágúst Aðalsteinn Ragnarsson, sölumaður hjá Töggi hf.,
gekk frá sölu annars lyftarans. Þetta var gert 8. ágúst 1986, og
keypti kunningi hans lyftarann fyrir fyrirtæki á Raufarhöfn. Eins
og rakið er í héraðsdómi, skýrði ákærði svo frá fyrir dómi, að hann
hefði aldrei vitað með vissu, hvort tækin, sem hann var að selja,

væru veðsett eða ekki, og hafi eigendur fyrirtækisins séð um þessa hlið málsins. Fær þetta stoð í framburði ákærða Ingvars Sveinssonar fyrir dómi, sem bar, að það hefði ekki verið í verkahring ákærða Ágústs að ganga frá umræddum veðbréfum. Ákærði Ágúst sýndi að visu litla aðgát við frágang á sölu umrædds lyftara, en ósannað er, að hann hafi mátt sjá fyrir hættu á því, að kaupandinn biði tjón af. Verður hann því sýknaður af ákæru fyrir brot gegn 248. gr. almennra hegningarlaga

VIII.

1. Refsiákvörðun.

Sakaferill ákærðu er rakinn í héraðsdómi.

Staðfesta ber ákvörðun hins áfrýjaða dóms um fangelsisrefsingu ákærða Ingvars Sveinssonar. Auk þess er rétt að ákvarða honum 2.500.000 króna sekt vegna brots á 1. mgr., sbr. 6. mgr. 25. gr. söluskattslaga, sbr. nú 40. gr. laga um virðisaukaskatt, sbr. 1. mgr. in fine 2. gr. almennra hegningarlaga. Greiðist sektin ekki innan 4 vikna frá birtingu dóms þessa, komi í hennar stað 5 mánaða fangelsi. Við ákvörðun sektarinnar er tekið tillit til þess auk þeirra atriða, sem áður er um getið, að bú hans var tekið til gjaldþrotaskipta 14. mars 1990, sbr. 51. gr. almennra hegningarlaga.

Ákvarða ber ákærðu, Hönnu Elíasdóttur, refsingu vegna þáttar hennar hæfilega ákveðin 5 mánaða fangelsi, en fullnustu refsingar-ákærða Ingvars Sveinssonar á fjármunum í hans vörslum fyrir félagið. Með vísan til 77. gr. almennra hegningarlaga þykir refsing hennar hæfilega ákveðin 5 mánaða fangelsi, en fullustu refsingarinnar þykir mega fresta, og skal hún niður falla að liðnum 3 árum frá uppkvaðningu dómsins, haldi ákærða almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga. Jafnframt þykir rétt að ákvarða henni 300.000 króna sekt, og komi 30 daga fangelsi í stað hennar, greiðist hún ekki innan 4 vikna frá birtingu dóms þessa.

Staðfesta ber ákvæði héraðsdóms um frestun ákvörðunar refsingar ákærða Björns Sveinssonar.

Þá þykir mega staðfesta ákvæði héraðsdóms um ákvörðun refsingar ákærða Ingvars Björnssonar.

2. Leyfissvipting.

Verslunarleyfi ákærða Ingvars Sveinssonar rann út árið 1984, og hefur hann ekki endurnýjað það. Hann hefur því ekki verslunarleyfi og verður ekki sviptur því. Heimild 2. mgr. 68. gr. almennra hegningarlaga lýtur aðeins að því að svipta menn því leyfi, sem þeir hafa, en ekki rétti til að öðlast það. Verður því ekki fallist á kröfu ákærvaldsins um sviptingu réttar ákærða Ingvars Sveinssonar til að öðlast verslunarleyfi.

Staðfesta ber ákvæði hins áfrýjaða dóms um að svipta ákærða Ingvar Björnsson málf lutningsleyfi í 6 mánuði, og telst sviptingin frá uppkvaðningu dóms þessa.

3. Sakarkostnaður.

Staðfesta ber ákvæði héraðsdóms um sakarkostnað að öðru leyti en því, að kostnaður, sem ákærði Ágúst Aðalsteinn Ragnarsson var dæmdur til að greiða í héraði, skal greiðast úr ríkissjóði, og ákærða, Hanna Elíasdóttir, skal greiða $\frac{3}{4}$ hluta málsvarnarlauna skipaðs verjanda síns í héraði, eins og þau eru þar ákvörðuð.

Dæma ber ákærðu til að greiða áfrýjunarkostnað málsins, eins og í dómsorði greinir, þar á meðal þóknun saksóknara, sem starfar á grundvelli 3. mgr. 29. gr., sbr. 193. gr. laga nr. 19/1991 um meðferð opinberra mála.

D ó m s o r ð:

Ákærði Ágúst Aðalsteinn Ragnarsson skal sýkn af öllum kröfum ákærvaldsins í máli þessu.

Ákærði Ingvar Sveinsson sæti fangelsi í 18 mánuði. Þá greiði hann 2.500.000 króna sekt til ríkissjóðs. Komi fimm mánaða fangelsi í stað sektarinnar, verði hún eigi greidd innan fjögurra vikna frá birtingu dóms þessa.

Ákærða, Hanna Elíasdóttir, sæti fangelsi í fimm mánuði, en fresta skal fullnustu refsingarinnar og hún falla niður að liðnum þremur árum frá uppkvaðningu dóms þessa að telja, haldi ákærða almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 4. gr. laga nr. 22/1955. Þá greiði hún 300.000

króna sekt í ríkissjóð. Komi 30 daga fangelsi í stað sektarinnar, verði hún eigi greidd innan fjögurra vikna frá birtingu dóms þessa.

Ákvörðun refsingar ákærða Björns Sveinssonar er frestað, og skal hún niður falla að liðnum þremur árum frá uppkvaðningu héraðsdóms, haldi hann almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 4. gr. laga nr. 22/1955.

Ákærði Ingvar Björnsson sæti fangelsi í þrjá mánuði, en fullnustu refsingar hans skal fresta, og skal hún falla niður að liðnum þremur árum frá uppkvaðningu héraðsdóms, haldi hann almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 4. gr. laga nr. 22/1955. Þá skal hann sviptur leyfi til málflutningsstarfa í sex mánuði frá uppkvaðningu dóms þessa að telja.

Ákvæði héraðsdóms um sakarkostnað eiga að vera óröskuð að öðru leyti en því, að sakarkostnaður, sem ákærði Ágúst Aðalsteinn Ragnarsson var dæmdur til að greiða, greiðist úr ríkissjóði, og ákærða, Hanna Elíasdóttir, skal greiða 3/4 hluta þeirra málsvarnarlauna skipaðs verjanda síns, sem þar er ákvarðaður.

Ákærði Ingvar Sveinsson greiði málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns, Jónatans Sveinssonar hæstaréttarlögmans, 300.000 krónur.

Ákærða, Hanna Elíasdóttir, greiði málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns, Jóns Magnússonar hæstaréttarlögmans, 200.000 krónur, að 3/4 hlutum.

Málsvarnarlaun skipaðs verjanda ákærða Björns Sveinssonar, Bjarna Ásgeirssonar héraðsdómslögmans, 120.000 krónur, greiðast úr ríkissjóði.

Málsvarnarlaun skipaðs verjanda ákærða Ágústs Aðalsteins Ragnarssonar, Gísla Baldurs Garðarssonar hæstaréttarlögmans, 120.000 krónur, greiðast úr ríkissjóði.

Ákærði Ingvar Björnsson greiði málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns, Guðmundar Ingva Sigurðssonar hæstaréttarlögmanns, 200.000 krónur, að 3/4 hlutum.

Annan áfrýjunarkostnað, þar með talin saksóknarlaun skipaðs sækjanda, Atla Gíslasonar hæstaréttarlögmanns, 550.000 krónur, greiði ákærði Ingvar Sveinsson að 3/5 hlutum, ákærðu, Hanna Elíasdóttir, og ákærði Ingvar Björnsson óskipt að 1/5 hluta, en 1/5 hluti greiðist úr ríkissjóði.

Dómur sakadóms Reykjavíkur 21. mars 1991.

Ár 1991, fimmtudaginn 21. mars, er á dómþingi sakadóms Reykjavíkur, sem háð er í Borgartúni 7 af Hirti O. Aðalsteinsyni sakadómara sem dómsformanni og meðdómsmönnum Stefáni Daniel Franklín, löggiltum endurskoðanda, og Stefáni Má Stefánssyni prófessor, kveðinn upp dómur í sakadómsmálinu nr. 138-144/1991: Ákærvaldið gegn Ingvari Sveinssyni, Hönnu Elíasdóttur, Birni Sveinssyni, Ágústi Ragnarssyni, Ingvari Björnssyni, X og Y, sem tekið var til dóms 19. febrúar sl.

Málið er höfðað með ákæruskjali ríkissaksóknara, dagsettu 10. apríl 1990, á hendur ákærðu, Ingvari Sveinssyni, Blátúni 2, Bessastaðahreppi, fæddum 31. maí 1940 í Reykjavík, Hönnu Elíasdóttur, Hvassaleiti 10, Reykjavík, fæddri 3. desember 1935 í Hafnarfirði, Birni Sveinssyni, Svalbarði 3, Hafnarfirði, fæddum 3. mars 1950 í Reykjavík, öllum sem stjórnarmönnum og ákærða Ingvari sem stjórnarformanni og framkvæmdastjóra Töggs hf., Bildshöfða 16 í Reykjavík, Ágústi Ragnarssyni, Víkurströnd 5, Seltjarnarnesi, fæddum 11. desember 1948 í Reykjavík, sem starfsmanni og deildarstjóra hjá Töggi hf., Ingvari Björnssyni héraðsdómslögmanni, Móabardi 14, Hafnarfirði, fæddum 8 júlí 1944 í Kaupangi, Öngulsstaðahreppi, Eyjafjarðarsýslu, X [...] og Y [...] „fyrir eftirgreind brot, eins og þeim er lýst á hendur hverjum ákærðu fyrir sig:

I.

Gegn stjórnarmönnum Ingvari Sveinssyni, Hönnu Elíasdóttur og Birni Sveinssyni fyrir fjársvik, söluskattssvik og brot gegn lögum um verslunar-atvinnu.

1.

a) Hinum ákærðu stjórnarmönnum Töggs hf. er gefið að sök að hafa allt frá því á árinu 1985 og til 16. júní 1987 rekið hlutafélagið í trássi við

14. gr., sbr. a-lið 13. gr. gjaldþrotalaga nr. 6, 1978, með því að stofna til viðskipta og skulda, enda þótt þeim hlyti að vera ljóst, meðal annars af ársreikningum hlutafélagsins, að hlutafélagið var látið taka á sig skuldbindingar, sem það fyrirsjáanlega gat ekki efnt, og stofna með því fé viðskiptamanna sinna í stórfellda hættu, allt án vitundar þeirra, sbr. skrá yfir viðurkenndar kröfur í þrotabúi hlutafélagsins. Samkvæmt ársreikningum hlutafélagsins árin 1982-1986 nam veltufjórhlutfall, rekstrartap og neikvætt eigið fé reiknað í þúsundum króna sem hér segir:

<i>Ár</i>	<i>Rekstrar- tap</i>	<i>Skuldir umfram eignir</i>	<i>Veltufjár- munir</i>	<i>Skamm- tímalán</i>	<i>Veltufjár- hlutfall</i>
1982	2.890	857	15.060	17.936	15.060 = 0,84 17.936
1983	5.986	7.292	24.094	32.567	24.094 32.567 = 0,74
1984	3.320	13.097	16.448	29.822	16.448 29.822 = 0,55
1985	8.586	19.986	24.228	39.871	24.228 39.871 = 0,61
1986	6.644	32.861	28.585	64.357	28.585 64.357 = 0,44

Við þessar aðstæður bar stjórn hlutafélagsins þegar á öndverðu ofangreindu tímabili að stöðva skuldasöfnun þess eða gera viðhlítandi ráðstafanir til að firra hlutafélagið gjaldþroti, en eigi verður séð, að gerðar hafi verið neinar raunhæfar áætlanir, rökstuddar með skynsamlegum hætti, til að svo mætti verða. Þess í stað þykja hinir ákærðu stjórnarmenn hlutafélagsins hafa með sviksamlegum hætti leynt viðskiptamenn þess ógjaldfærni félagsins (illikviditet og insufficiens) með því að hagnýta sér rangar eða óljósar hugmyndir þeirra um fjárhagsstöðu þess. Enda þótt ákærðu hefðu á þeim tíma (1985) eigi ráðgert, á hvaða einstökum kröfuhöfum svikin myndu bitna, mátti þeim ekki dyljast, að brotið væri gegn hinum almennu kröfuhöfum sem heild.

b) Meðal þeirra viðskiptamanna, sem hin ákærða stjórn Töggs hf. leyndi sviksamlega fjárhagsstöðu hlutafélagsins, var Sjóvátryggingafélag Íslands hf., en hjá því var Töggur hf. í föstum viðskiptum. Samkvæmt reikningsyfirliti váttryggingafélagsins nam inneign þess hjá Töggi hf. 3.448.262,80 kr. á frestdegi. Inneign samkvæmt sama reikningsyfirliti 1. janúar 1986 nam 527.335,21 kr., svo að frá þeim tíma og til janúarloka

1987 stofnaði Töggur hf. til skuldar í opinn reikning hjá váttryggingafélaginu, að fjárhæð 2.960.927,59 kr., en aðeins mun óverulegur hluti þeirrar fjárhæðar fást greiddur úr þrotabúi hlutafélagsins. Hinum ákærðu stjórnarmönnum hlaut á þessum tíma að vera ljóst, að þeir létu félagið með þessu stofna sviksamlega til skuldbindinga, er það gæti ekki efnt, og hagnýttu sér þá ranga eða óljósa hugmynd stjórnenda váttryggingafélagsins um fjárhagsstöðu Töggs hf.

Framangreind háttsemi ákærðu bæði samkvæmt a- og b-liðum telst aðallega varða við 248. gr. almennra hegningarlaga nr. 19, 1940, en til vara við 261. gr. sömu laga.

2.

Framangreindum stjórnarmönnum Töggs hf. eru gefin að sök söluskattsvik með því að hafa ekki í samræmi við ákvæði 1. mgr. 12. gr. laga nr. 10, 1960, um söluskatt, sbr. lög nr. 33, 1982, greitt vegna hlutafélagsins, eins og þeim bar og síðar verður rakið, innheimtumanni ríkissjóðs ótilkvaddir mánaðarlega þann söluskatt, er hlutafélagið skyldi standa skil á, eða sérgreint hann frá öðru fé félagsins á greiðslustöðvunartíma. Hinar ógreiddu skattfjárhæðir að viðbættu álagi og vöxtum til 15. júní 1977 (sic) eru sem hér segir:

<i>Ár</i>		<i>Álagður</i>	<i>Álag og</i>	<i>Gjaldtagi</i>
<i>mánuður</i>		<i>söluskattur</i>	<i>vextir</i>	
1985	7	2.310.819	1.914.513	15.8. 1985
1986	1	247.228	140.487	15.2. 1986
1986	4	2.895.271	1.463.560	15.5. 1986
1986	5	1.350.702	652.389	15.6. 1986
1986	6	6.153.695	2.833.777	15.7. 1986
1986	7	7.083.135	3.102.414	15.8. 1986
1986	8	1.320.440	548.643	15.9. 1986
1986	9	500.000	51.500	15.10. 1986
1986	10	500.000	39.000	15.11. 1986
1986	11	4.649.512	1.572.695	15.12. 1986
1986	12	3.860.524	1.181.307	15.1. 1987
1987	1	2.286.779	692.894	15.2. 1987

Greiðslustöðvun 2.2. 1987.

1987	5	2.256.508	451.302	15.6. 1987
1987	6	2.869.192	573.839	15.7. 1987

kr. 38.283.805 kr. 15.218.320

Framangreind háttsemi telst varða við 1. og 6. mgr. 25. gr. laga um sölu-skatt nr. 10, 1960, sbr. lög nr. 33, 1982.

3.

Þá er sömu stjórnarmönnum Töggs hf. gefið að sök að hafa í greiðslu-stöðvun félagsins samkvæmt II. kafla laga nr. 6, 1978 (líklega um 20. mars 1987), framselt, andstætt 8. gr. gjaldþrotalaga, miðað við 31. desember 1986, viðskiptakröfu á hendur ákærða Ingvari Sveinssyni, að fjárhæð 14.021.034 kr., til Bíldshöfða 16 hf., Bíldshöfða 16, Reykjavík, gegn því endurgjaldi, að það félag tæki að sér greiðslu langtímalána Töggs hf. að sömu fjárhæð, en bæði voru skuldir þessar tryggðar með veði í fasteign Böldshöfða 16 hf. og hluthafar í félögunum ýmist hinir sömu eða ná-komnir. Var þessari ráðstöfun ætlað að koma því til leiðar, að kröfuréttur samkvæmt viðskiptakröfunni nýttist ekki þrotabúi Töggs hf., ef til gjaldþrots kæmi, en yrði að sama skapi hluthöfum sjálfum, skyldmönnum og venslamönnum þeirra til hagsbóta, en ákærðu hlaut á þessum tíma að vera kunnugt um yfirvofandi gjaldþrot Töggs hf.

Þá er stjórnarmönnum Töggs hf. einnig gefið að sök að hafa 12. júní 1987 skuldajafnað viðskiptakröfum á hendur fjórum neðangreindum aðilum, samtals að fjárhæð 1.096.211 kr., á móti skuld félagsins við Bíldshöfða 16 hf. í því skyni, að kröfur þessar nýttust ekki þrotabúi Töggs hf., en skuldarar þessara krafna voru:

Björn Sveinsson (stjórnarmaður í Töggi hf.)	kr.	770.343
Kristín Ingvarsdóttir (móðir eða tengdamóðir hluthafa Töggs hf.)	“	68.506
Eyjólfur A. Ármannsson (tengdasonur Kristínar)	“	145.318
Kristín Sveinsdóttir (hluthafi í Töggi hf.)	”	112.043
Samtals	kr.	1.096.210

Brot samkvæmt þessum lið teljast varða við 4. tl. 1. mgr. 250. gr. almennra hegningarlaga nr. 19, 1940.

4.

Enn er framangreindum stjórnarmönnum Töggs hf. gefið að sök að hafa frá og með árinu 1984 rekið hlutafélagið án tilskilinna verslunarleyfa samkvæmt lögum um verslunarátvinnu nr. 41, 1968.

Brot þetta telst varða við 16. gr. ofangreindra laga nr. 41, 1968.

II.

Gegn sömu stjórnarmönnum Töggs hf. og ákærðu X og Y fyrir skilasvik.

Með úrskurði skiptaréttar Reykjavíkur 2. febrúar 1987 var Töggi hf. veitt heimild til greiðslustöðvunar í þrjá mánuði, sem síðan var framlengd til 15. júní s. á. Þrátt fyrir það greiddi stjórn hlutafélagsins eða lét greiða, eins og að neðan verður rakið, andstætt 8. gr. laga um gjaldþrotaskipti, verulegar fjárhæðir af hlaupareikningi þess nr. 3568 í Sparisjóði Reykjavíkur og nágrennis og hlaupareikningi nr. 72 í Íðnaðarbanka Íslands hf., Grens-ássútibúi, sem henni var bæði óskilt og óheimilt, enda kröfurnar orðnar ógjaldkræfar samkvæmt áðurnefndri lagagrein.

1.

Ýmsar greiðslur af hlaupareikningi nr. 3568 í Sparisjóði Reykjavíkur og nágrennis.

<i>Færslu- dagur</i>	<i>Fylgi- skjal</i>	<i>Fjárhæð</i>	<i>Hvað greitt</i>
2.2.	803	6.845	Greidd VISA-úttekt frá desember 1986.
4.2.	843	30.000	Radíóþjónusta Bjarna, úttekt í janúar 1987.
4.2.	843	28.092	Radíóþjónusta Bjarna, úttekt í janúar 1987.
5.2.	879	11.000	Gúmmívörugerðin, úttekt í janúar 1987.
6.2.	901	21.835	Greiddur víxill pr. 4/2 1987.
	952	131.426	Höfðadekk, úttektir í sept./janúar 1987.
9.2.	974	42.111	Jóhann Ólafsson, úttekt í desember 1986.
	1282	6.802	Ljósborg, reikningur 30. 11. 1986.
	1285	72.240	Ryðvarnarskálinn, vöruúttekt í okt./nóv. 1986.
	1285	72.240	Ryðvarnarskálinn, vöruúttekt í okt./nóv. 1986.
	1285	72.240	Ryðvarnarskálinn, vöruúttekt í okt./nóv. 1986.
17.2.	1387	12.153	Ágúst Ragnarsson, v/opinberra gjalda 1986.
17.2.	1388	30.788	Bæjarfógetinn, Kópavogi, opinber gjöld 1986.
	1389	58.411	Bæjarfógetinn, Kópavogi, opinber gjöld 1986.
	1390	19.375	Gjaldheimtan, Seltjarnarnesi, opinb. gjöld 1986.
	1391	10.929	Gjaldheimtan, Hafnarfirði, opinber gjöld 1986.

	1392	184.210	Gjaldheimtan í Reykjavík, opinber gjöld 1986.
18.2.	1541	21.008	Ormsson hf., reikningur 15/1 1987.
	1542	9.580	Aðalbraut hf., reikningur 31.1. 1987.
	1543	18.000	Björgvin sf., reikningur 30.1. 1987.
15.2.	1634	9.647	Fönn hf., reikningur frá janúar 1987.
	1635	1.418	Smjörliki hf., reikningur frá september 1986.
25.2.	1637	719	Ísól hf., reikningur, desember 1986.
	1640	6.237	Frigg hf., reikningur frá október 1986.
	1639	4.860	Frigg hf., reikningur frá desember 1986.
	1636	2.776	Smjörliki hf., reikningur frá desember 1986.
	1638	309	Frigg hf., reikningur frá desember 1986.
	1632	10.476	Fönn hf., reikningur frá desember 1986.
	1678	54.209	Jóhann Ólafsson og Co., reikningur frá janúar 1987.
2.3.	1832	8.918	Visa, greiðslukortareikn. fyrir janúar 1987.
4.3.	1999	67.150	Flugleiðir, greiddur vanskilavíxill frá 1986.
9.3.	2060	41.471	Símareikningur fyrir október 1986-janúar 1987.
12.3.	2191	5.160	Ásbjörn Ólafsson hf., reikningur frá janúar 1987.
	2597	10.800	Björgvin sf., reikningur frá janúar 1987.
Samtals kr. 1.083.435			

2.

Ýmsar greiðslur af hlaupareikningi nr. 72 í Iðnaðarbanka Íslands hf., Grensássútibúi.

2.2	914	3.000	Fóstbræður, reikningur pr. 3. 11. 1986.
	915	1.979	Skagfjörð, vöruúttekt í desember 1986.
	916	14.045	Frigg, vöruúttekt september/nóvember 1986.
	917/918	5.665	Sveini Ingvarss. greitt fyrir bílaþríf í janúar 1987.
3.2.	919	6.312	Eldverk hf., reikningur dagsettur 26/11 1986.
	920	3.713	Háberg hf., vöruúttekt í janúar 1987.

	921	986	Fjöðrin, vöruúttekt í janúar 1987.
	925	17.715	Ýmsir reikningar í janúar 1987.
	926	7.320	Olís hf., vöruúttekt í janúar 1987.
4.2.	935	5.330	Prenttækni, reikningur, dagsettur 20. 1. 1987.
6.2.	949	689	Griffill sf., reikningur, dagsettur 31. 1. 1987.
	1022	5.626	Ísaga hf., vöruúttekt í janúar 1987.
	1024	4.629	Smjörliki hf., vöruúttekt í janúar 1987.
9.2.	1040	6.808	Kúlulegasalan hf., vöruúttekt í janúar 1987.
	1041	7.857	Rafgeymasalan, vöruúttekt í nóvember 1986.
	1042	9.803	Fönn hf., reikningur í nóvember 1986.
10.2.	1050	415	Bæjarleiðir, reikningur fyrir janúar 1987.
	1052	7.270	Vikan, reikningur í desember 1986 og janúar 1987.
	1054	1.103	GS-varahlutir, vöruúttekt í nóvember, desember, janúar 1987.
	1064	6.034	Arnarhóll, reikningur, dagsettur 28. 12. 1986.
12.2.	1076	5.037	Bifreiðaverkst. Áki, reikningur í janúar 1987.
	1077	10.800	Björgvin sf., reikningur 19. 1. 1987.
17.2.	1100	20.616	IBM, reikningur í janúar 1987.
	1102	7.857	Rafgeymasalan, reikningur 7. 1. 1987.
	1103	13.471	Skrifstofuvélar hf., reikningur 31. 1. 1987.
	1105	13.250	Tölver hf., vöruúttekt í desember og janúar 1987.
	1403	166.293	Iðnaðarbankinn, gr. skbr., gjalddagi 25. 10. 1986.
18.2.	1419	9.970	Smith og Norland, reikningur 4. 12. 1986.
	1429	2.100	Sig. Sævarsson, reikningur 7. 5. 1986.
18.3.	2349	27.574	Hótel Holt, skuld frá 1. 1. 1987.
14.5.	3835	12.680	IBM, vöruúttekt í nóv./des. 1986.
Samtals kr.		412.405	

Víxlar og skuldabréf Sparisjóðs Reykjavíkur og nágrennis á hendur Töggi hf., greiddir úr hlaupareikningi nr. 3568.

Svo sem á eftir verður rakið, greiddu hinir ákærðu stjórnarmenn Töggs hf. Sparisjóði Reykjavíkur og nágrennis tiltölulega háar kröfur á greiðslu-stöðvunartíma, sem eigi voru gjaldkræfar vegna 8. gr. laga um gjaldþrota-skipti nr. 6, 1978. Viðskiptin við sparisjóðinn fóru þannig fram á greiðslu-stöðvunartíma, að þegar Töggur hf. leitaði eftir sölu á víxlum eða skulda-bréfum hjá sparisjóðnum, voru kaupin samþykkt af fyrirsvarsmönnum sparisjóðsins, ákærðu X og Y, með því skilyrði, að andvirðið gengi til greiðslu á þeim víxlum og skuldabréfum, er Töggur hf. hafði áður ábyrgst greiðslu á og komin voru í vanskil hjá sparisjóðnum. Hafði þessi háttur áður verið viðhafður, og sparisjóðurinn var því kröfuhafi gagnvart Töggi hf. Svo sem síðar greinir, rann andvirðið til greiðslu skulda og skuldbind-inga, sem til hafði verið stofnað fyrir frestdag, og komu hinir ákærðu fyrirsvarsmenn sparisjóðsins forsvarsmönnum Töggs hf. með þessum skil-málum fyrir kaupunum til að ívilna sparisjóðnum og mismuna á þann veg kröfuhöfum hlutafélagsins.

Greiðslurnar af hlaupareikningi nr. 3568 sundurliðast þannig:

Dags.	Útg- dagur	Gjalddagi	Fjárhæð	Greiðandi	Útgefandi/ Ábekingur/Ábyrgðarm.
3.2.87		21.1. 87	11.291,50	Birgir Baldurss.	Fríðrik Sig./Töggur hf.
3.2.87		24.1. 87	71.619,00	Sigurst. Karlsson	Jón Sæmundss./Töggur hf.
3.2.87	28.11.86	10.1. 87	246.091,30	Form og áferð hf.	Skapti H./Töggur hf.
3.2.87	15.12.86	15.1. 87	16.524,75	Bílav. Guðj. Ól.	Töggur hf.
3.2.87	27.11.86	10.1. 87	102.338,00	Sighvatur Blöndal	Jón Gunnarss./Töggur hf.
3.2.87	15.12.86	18.1. 87	310.724,50	Guðm. Eiríksson	Töggur hf.
3.2.87	15.12.86	15.1. 87	5.200,50	Kristín Magnúsd.	Magnús Jónss./Töggur hf.
3.2.87	23.12.86	13.1. 87	65.990,20	Bíltækni hf.	Töggur hf.
3.2.87	28.11.86	7.1. 87	40.081,00	Bíltækni hf.	Töggur hf.
11.2.87	23.12.86	3.2. 87	9.863,60	Páll Stefánss.	Töggur hf.
11.2.87	22.7.86	5.2. 87	170.351,60	Kristján Jóhannss.	Octavo/Töggur hf.
11.2.87	23.12.86	31.1. 87	7.223,00	Sigurjón Pálsson	Töggur hf.
17.2.87	5.1. 87	14.2. 87	174.492,00	Auðunn Óskarsson	Töggur hf.
23.2.87	8.1. 87	20.2. 87	66.135,19	Helgi Oddsson	Töggur hf.
25.2.87	23.12.86	15.2. 87	5.156,50	Kristín Magnúsd.	Magnús Jónss./Töggur hf.
25.2.87	23.12.86	10.2. 87	246.047,30	Form og áferð hf.	Skapti H./Töggur hf.
25.2.87		20.9. 86	21.194,90	Ingvar Sveinsson.	
25.2.87		20.12.86	19.307,30	Ingvar Sveinsson.	
25.2.87		20.11.86	28.178,80	Ingvar Sveinsson.	
25.2.87		20.2. 87	25.903,80	Ingvar Sveinsson.	
6.3.87	17.9. 86	17.11.86	243.221,40	Skúli Sigurðss.	M. Aspelund/Töggur hf.
6.3.87	22.9. 86	2.12.86	172.140,70	Kári Eypórsson	Eypór Grétarss./ Töggur hf.

6.3.87	23.12.86	16.2. 87	37.330,80	Centrum hf.	Töggur hf.
6.3.87	23.12.86	21.2. 87	11.291,50	Birgir Baldurss.	Fríðrik Sig./Töggur hf.
4.3.87	26.1. 87	14.3. 87	73.135,10	Blái fuglinn	Töggur hf.
24.3.87	26.1. 87	9.3. 87	33.947,32	Blái fuglinn	Töggur hf.
22.4.87	26.1. 87	21.3. 87	11.638,00	Birgir Baldurss.	Fríðrik Sig./Töggur hf.
6.5.87	21.8. 86	21.4. 87	19.262,80	Jakob Ólafsson	Ellert Róberts./Töggur hf.

Samtals kr. 2.145.682,36

Framangreind háttsemi hinna ákærðu stjórnarmanna Töggs hf. telst varða við 4. tl. 1. mgr. 250. gr. almennra hegningarlaga nr. 19, 1940, en háttsemi ákærða X og ákærðu Y, sem í 3. lið greinir, telst aðallega varða við 2. mgr. sömu greinar hegningarlaganna, en til vara við 261. gr. sömu laga.

III.

Gegn ákærða Ingvari Sveinssyni og ákærðu Hönnu Elíasdóttur fyrir fjárdrátt og til vara fyrir skilaskvik.

1.

Ákærða Ingvari Sveinssyni og ákærðu Hönnu Elíasdóttur er gefið að sök að hafa á þeim tíma, er hlutafélagið gat eigi staðið í skilum við skuldheimtumenn sína og var í raun gjaldþrota, slegið heimildarlaust eign sinni á verulegar fjárhæðir, allt að 14.195.828 kr., umfram venjulegar og umsamdar launagreiðslur og látið bókfæra þær í opinn viðskiptareikning ákærða Ingvars Sveinssonar, en skuld samkvæmt viðskiptareikningnum nam við frestdag rúmum 14 milljónum króna. Hafði hún í stærstum dráttum myndast þannig eftir árum:

1985	Kredit	Debet
Saldo 1/1		kr. 567.702
Peningaúttektir		” 1.953.300
Úttektir Hönnu Elíasdóttur		” 767.774
Úttekin bifreið sömu		” 441.888
Greiddir ýmsir reikningar		” 2.281.738
Opinber gjöld I. S. og H. E.		” 32.572
Laun Ingvars Sveinssonar		” 952.805
Aðrar innborganir		” 1.355.486
	kr. 6.044.974	2.308.291
Saldo 31/12		” 3.736.683

1986	Debet	Kredit
Saldo 1/1	kr. 3.736.683	
Peningaúttektir	” 9.097.662	
Úttektir Hönnu Elíasdóttir	” 755.440	
Greiddir ýmsir reikningar	” 4.042.638	
Greidd opinber gjöld v/I.S. og H.E.	” 207.607	
Laun	”	2.376.000
Aðrar innborganir		1.345.843
	kr. 17.840.030	3.721.843
Millifært til Bildshöfa 16 hf.		
31/12 1986 (sbr. ákærulið I. 3)		kr. 14.021.034
Saldo 31/12 1986	”	97.153
1987		
Saldo 1/1	kr. 97.153	
Peningaúttektir	” 652.357	
Úttektir Hönnu Elíasdóttur	” 141.336	
Greiddir ýmsir reikningar	” 476.376	
Greidd opinber gjöld I.S. og H.E.	” 84.102	
Laun ákærða I.S. til 1/6		1.048.402
Laun sama ógjaldfallin við gjaldþrot Töggs hf.		228.128
	kr. 1.451.324	1.276.530
Saldo 15/6 1987		174.794
	Kr. 1.451.324	1.451.324

Framangreind háttsemi ákærðu telst aðallega varða við 1. mgr. 247. gr. almennra hegningarlaga nr. 19, 1940, en til vara við 4. tl. 1. mgr. 250. gr. sömu laga.

IV.

Gegn ákærða Ingvari Sveinssyni fyrir fjárdrátt og skilasvik.

1.

Ákærða Ingvari Sveinssyni er gefið að sök að hafa þremur dögum áður en hlutafélagið var úrskurðað gjaldþrota slegið eign sinni á nýja Saab-bifreið 9000, Turbo 16, árgerð 1987, gegn því að leggja með bókhaldsskjölum hlutafélagsins kvittun fyrir „óuppgert sumarleyfi frá 1. maí 1982

til 1. maí 1986", 912.512 kr., en skuld þessi var til málamynda og hennar ekki getið í bókhaldi hlutafélagsins. Bifreiðina seldi ákærði 17 dögum síðar fyrir 1.200.000 kr.

2.

Þá er ákærða Ingvari Sveinssyni gefið að sök að hafa dregið sér á árinu 1987 eftirgreindar fjárhæðir af tékkareikningi Töggs hf. nr. 1686 í Verslunarbanka Íslands hf., en þær eru ekki færðar í bókum hlutafélagsins. Enn fremur er honum gefið að sök að hafa dregið sér greiðslur af andvirði bifreiða, sem seldar voru Einari K. Sigurðssyni, Tryggva Jónssyni og Securitas hf., og greiðslu frá Stefáni Harðarsyni vegna Sigurðar Bjarnasonar, allt framangreint eins og nú verður rakið:

1.	Með ávísun nr. 4787051, 9. janúar	kr. 10.000,00
2.	" ávísun nr. 4787052, 9. janúar	" 11.160,00
3.	" ávísun nr. 4787053, 14. janúar	" 1.200,00
4.	" ávísun nr. 4787054, 15. janúar	" 2.956,00
5.	" ávísun nr. 4787055, 19. janúar	" 210,00
6.	" ávísun nr. 4787056, 19. janúar	" 41.295,00
7.	" ávísun nr. 4787063, 19. janúar	" 17.804,00
8.	" ávísun nr. 4787060, 15. mars	" 300.000,00
9.	" ávísun nr. 4787064, 2. apríl	" 200.000,00
10.	" ávísun nr. 4787065, 27. apríl	" 200.000,00
15.	" ávísun nr. 4787066, 15. maí	" 200.000,00
16.	" ávísun nr. 4787068, 7. apríl	" 40.000,00
17.	" ávísun nr. 4787069, 10. apríl	" 4.000,00
18.	" ávísun nr. 4787070, 2. maí	" 1.110,00
19.	" ávísun nr. 4787073, 11. maí	" 7.500,00
20.	" ávísun nr. 4787074, 10. maí	" 10.000,00
21.	" ávísun nr. 4787075, 14. maí	" 380,00
22.	" ávísun nr. 5010326, 15. maí	" 10.000,00
23.	" ávísun nr. 5010328, 20. maí	" 345,00
24.	" ávísun nr. 5010331, 9. júní	" 41.470,00
25.	" ávísun nr. 4787067, 3. apríl	" 102.389,00
26.	" ávísun nr. 4787071, 4. maí	" 116.837,00
27.	" ávísun nr. 4787072, 4. maí	" 46.433,00

kr. 1.365.090,00

28. Af andvirði bifreiðar, sem seld var Einari K. Sigurðssyni, Sunnuflöt 14, Garðabæ, í febrúar 1987

kr. 250.000,00

29. Andvirði bifreiðar, sem seld var Tryggva Jónssyni um 20. mars 1987	”	350.000,00
30. Af andvirði bifreiðar, sem seld var Securitas hf., Síðumúla 23, Reykjavík, 7. apríl 1987	”	340.000,00
31. Greiðsla frá Stefáni Harðarsyni, Vesturgötu 73, Reykjavík, vegna Sigurðar Bjarnasonar samkvæmt kvittun, dagsettri 30. apríl 1987	”	231.000,00
Samtals	kr.	2.536.090,00

3.

Ákærða Ingvari Sveinssyni er enn gefið að sök að hafa látið Tögg hf. á síðustu dögum greiðslustöðvunar hlutafélagsins ívilna eftirgreindum kaupendum nýrra bifreiða með afslætti frá gildandi verðskrá Töggs hf. í júnímánuði 1987, eins og nú verður rakið:

1. Selt meðákærða Ingvari Björnsyni, héraðsdómslögmanni og aðstoðarmanni Töggs hf., á greiðslustöðvunartíma samkvæmt reikningi, út gefnum 12. júní 1987, Saab-bifreið 9000, árgerð 1987, með afslætti kr. 80.000,00
2. Selt Pétri Kjerúlf héraðsdómslögmanni, Faxatúni 28, Garðabæ, samstarfsmanni ákærða Ingvars Björnssonar, samkvæmt reikningi, út gefnum 15. júní 1987, sams konar fólksbifreið og greinir í 1. tl., með afslætti ” 79.796,00
3. Selt Ingiríði Oddsdóttur, Laugarásvegi 6, Reykjavík, samkvæmt reikningi, út gefnum 12. júní 1987, Saab-bifreið 9000,

Turbo, 5 dyra, árgerð 1987, með afslætti	”	150.800,00
4. Selt Birni Björnssyni, Miðvangi 100, Hafnarfirði (bróður ákærða Ingvars Björnssonar), samkvæmt reikningi, út gefnum 15. júní 1987, sams konar bifreið og greinir í 1.-2. tl. hér að ofan, með afslætti	”	79.796,00
Samtals	kr.	390.392,00

Brot ákærða samkvæmt 1. og 2. lið í þessum kafla ákæru teljast aðallega varða við 1. mgr. 247. gr. almennra hegningarlaga nr. 19, 1940, en til vara, að því er varðar brot samkvæmt 2. lið kaflans, við 4. tl. 1. mgr. 250. gr. sömu laga. Brot samkvæmt 3. lið teljast varða við 4. tl. 1. mgr. 250. gr. hegningarlaga.

V.

Gegn ákærða Ingvari Björnssyni fyrir skilaskvik og brot í opinberu starfi.

1.

Ákærða Ingvari Björnssyni, héraðsdómslögmanni og aðstoðarmanni stjórnar Töggs hf., er gefið að sök að hafa á greiðslustöðvunartíma lagt á ráðin um framsal viðskiptakröfu, 14.021.034 kr., á hendur meðákærða Ingvari Sveinssyni til Bíldshöfða 16 hf. og lagt liðsinni sitt til framsals á kröfunni, allt eins og lýst er í I. kafla, lið 3, í ákæru.

2.

Þá er ákærða Ingvari Björnssyni gefið að sök að hafa lagt ákærða Ingvari Sveinssyni ráð um það að selja nýjar bifreiðar Töggs hf. á kostnaðarverði eða með verulegum afslætti frá gildandi verðskrá hlutafélagsins, allt eins og lýst er í IV. kafla ákæru, lið 3, 1.-2., og 4. tl., og misnotað sér og samstarfsmanni sínum og bróður á þann veg aðstöðu sína sem lögmaður og aðstoðarmaður Töggs hf. á greiðslustöðvunartíma með kaupum á þremur bifreiðum, eins og þar greinir.

Enn er ákærða Ingvari Björnssyni gefið að sök að hafa vanrækt skyldur sínar sem lögmaður og aðstoðarmaður Töggs hf. á greiðslustöðvunartíma með því að:

a) Tilkynna ekki þegar eftir uppkvaðningu úrskurðar um greiðslustöðvunina lánardrottnum hlutafélagsins um hana, heldur láta nærfellt þrjár vikur líða frá upphafi hennar og til þess er ætla má, að tilkynning um hana bærisk þeim, en allan þann tíma greiddi hlutafélagið kröfur, er stofnað hafði verið til fyrir frestdag, sbr. II. kafla ákæru.

b) Fylgjast ekki með daglegum rekstri hlutafélagsins í meginefnum til að kanna, hvort stjórnendur hlutafélagsins ynnu ekki af trúmennsku á greiðslustöðvunartíma, svo sem að greiða ekki skuldir, er þeim var óheimilt, og að ekki væri stofnað til verulegra skulda á þeim tíma, eins og söluskattsskulda, en ákærða hlaut þá að vera ljóst, að slíkt innheimtufé, eign ríkissjóðs, myndi tapast í verulegum mæli, yrði það ekki sérgreint frá öðrum eignum hlutafélagsins, en eftir góðum lögmannsháttum bar honum að hlutast til um það.

c) Vanrækja að tilkynna skiptaráðanda strax á fyrsta greiðslustöðvunartímabili, að horfur væru ekki á, að samningar tækjust um skuldir hlutafélagsins, sem honum hlaut þá að vera ljóst, en þess í stað beitti hann sér í tvö skipti fyrir framlengingu á greiðslustöðvun.

Brot ákærða samkvæmt þessum kafla, 1. og 2. lið, teljast aðallega varða við 4. tl. 1. mgr. 250. gr., sbr. 138. gr. og 22. gr. almennra hegningarlaga nr. 19, 1940, en til vara við 139. gr. sömu laga. Brot samkvæmt 3. lið teljast varða við 139. gr. almennra hegningarlaga.

VI.

Gegn ákærðu Ingvari Sveinssyni og Ágústi Ragnarssyni fyrir fjársvik.

Ákærða Ingvari Sveinssyni og ákærða Ágústi Ragnarssyni er gefið að sök að hafa selt Jökli hf., Raufarhöfn, 8. ágúst 1986 gegn staðgreiðslu gaffallyftara með seríalnénum 72950445 fyrir 1.600.000 kr., en lyftari þessi var veðsettur Landsbanka Íslands með þinglýstu veðbréfi, út gefnu 18. október 1985, að fjárhæð JPY 3.200.000. Ákærðu leyndu kaupanda veðsetningunni og hafa eigi greitt hina áhvílandi skuld eða aflýst veðsetningunni og þannig með blekkingum haft fé af kaupanda.

Þá er ákærða Ingvari Sveinssyni gefið að sök að hafa selt Frjálsri fjölmíðlun hf., Reykjavík, 7. janúar 1986 með skuldajöfnuði gaffallyftara með seríalnénum 0417-36006 fyrir 1.221.852 kr., en lyftari þessi var veðsettur Landsbanka Íslands með þinglýstu veðbréfi, út gefnu 4. júní 1984, að fjárhæð upphaflega USD 9.800,00. Ákærði leyndi kaupanda veðsetningunni

og hefur eigi greitt hina áhvílandi skuld eða aflýst veðsetningunni og þannig haft fé af kaupanda.

Framangreind háttsemi ákærðu telst varða við 248. gr. almennra hegningarlaga.

VII. Dómkröfur.

Þess er krafist:

1. að ákærðu verði dæmd til refsingar,
2. að ákærði Ingvar Sveinsson verði samkvæmt 2. mgr. 68. gr. almennra hegningarlaga nr. 19, 1940, sviptur rétti til að fá leyfi til verslunar- atvinnu og ákærði Ingvar Björnsson sviptur leyfi til málflutnings fyrir héraðsdómi,
3. að ákærðu verði dæmd til greiðslu alls sakarkostnaðar.”

Við munnlegan flutning málsins leiðrétti sækjandi misritun ártals á blaðsíðu 5 í ákæruskjali; þar stendur 15. júní 1977, en á að vera 15. júní 1987.

Málavextir eru þessir:

Með bréfi, dagsettu 12. apríl 1988, sendi ríkissaksóknari Rannsóknarandinn í Reykjavík, Ragnar Halldór Hall, athygli á því, að við athugun á málefnum þrotabús Töggs hf., Bildshöfða 16, Reykjavík, hefði komið fram, að ástæða væri til að ætla, að fyrirsvarsmenn hins gjaldþrota félags svo og aðrir tilgreindir kynnu að hafa gerst sekir um refsiverða háttsemi, en bú félagsins hafði verið tekið til gjaldþrotaskipta með úrskurði skiptaréttar Reykjavíkur 16. júní 1987.

Með bréfi, dagsettu 12. apríl 1988, sendi ríkissaksóknari Rannsóknarlögreglu ríkisins fyrirmæli um opinbera rannsókn af þessu tilefni. Er í bréfi ríkissaksóknara gerð grein fyrir þeim atriðum, sem fram hafa komið við athugun á málefnum þrotabúsins, þar sem sérstök ástæða þykir vera til að ætla, að um refsiverða háttsemi kunni að vera að ræða, þ.e.:

- A. Framsal viðskiptakrafna Töggs hf. 20. mars 1987.
- B. Uppgjör orlofskröfu Ingvars Sveinssonar.
- C. Afhending bifreiða til Ingvars Björnssonar hdl. og Péturs Kjerúlf hdl. Uppgjör lögmannspóknunar Ingvars Björnssonar.
- D. Skuldbreytingar vegna ógreiddra hlutafjárloforða.
- E. Ætlaður fjárdráttur Ingvars Sveinssonar.
- F. Aðrar ráðstafanir stjórnenda Töggs hf. á greiðslustöðvunartíma.

Rannsóknarlögregla ríkisins hóf rannsókn málsins sumarið 1988, og stóð rannsóknin yfir fram í febrúar 1990 og lauk með útgáfu ákæru 10. apríl sl., eins og að framan er rakið.

Saga fyrirtækisins og aðdragandi gjaldþrots.

Töggur hf. var stofnað 18. maí 1979 og starfaði frá upphafi við innflutning og sölu á nýjum og notuðum bifreiðum, bifreiðavarahlutum og aðra skylda starfsemi, en félagið hafði einkaumboð fyrir Saab-bifreiðar hér á landi.

Félagið var stofnað af fjórum systkinum og mökum þeirra, en ýmsar breytingar urðu þó síðar á hlutafjáraðild. Á aðalfundi í félaginu 30. mars 1985 voru eftirtaldir hluthafar kosnir í stjórn þess: ákærðu Björn Sveinsson, Hanna Elíasdóttir og Ingvar Sveinsson. Ingvar varð formaður, Björn varaformaður og Hanna ritari. Engar breytingar urðu á stjórninni eftir þetta.

Ákærði Ingvar Sveinsson varð forstjóri félagsins árið 1980 ásamt öðrum hluthafa, Garðari Eyland, en eftir að Garðar hætti störfum í ársbyrjun 1985, var Ingvar eini forstjóri þess.

Félagið var með starfsemi sína að Bildshöfða 16 hér í borg, en eigandi húsnæðisins er Bildshöfði 16 hf. Var Töggur hf. eigandi 25% hlutafjár í því félagi, en eigandi meiri hluta hlutafjár í Bildshöfða 16 hf. er Kristín Ingvarsdóttir, móðir systkinanna, er stóðu að stofnun Töggs hf. Garðar Eyland varð framkvæmdastjóri Bildshöfða 16 hf., er hann hætti störfum hjá Töggi hf.

Með bréfi, dagsettu 30. janúar 1987, fór stjórn Töggs hf. þess á leit við skiptaráðandann í Reykjavík, að félaginu yrði veitt heimild til greiðslustöðvunar í allt að þrjá mánuði vegna fjárhagsörðugleika. Hafði ákærði Ingvar Björnsson hdl. tekið að sér að vera félaginu til aðstoðar við endurskipulagningu á fjármálum þess. Skiptaréttur Reykjavíkur féllst á ofangreinda beiðni. Heimild til greiðslustöðvunar var síðan framlengd tvívegis, og rann hún út 15. júní 1987. Daginn eftir var bú félagsins tekið til gjaldþrotaskipta, eins og að framan er rakið.

Við gjaldþrotameðferðina þótti koma í ljós, að ýmis atriði varðandi fjármál félagsins þyrftu nánari skoðunar við. Bókhald félagsins var ekki að öllu leyti uppfært, og af skjölum, sem þar fundust, taldi skiptaráðandi ýmsar hæpnar ráðstafanir hafa verið gerðar. Var tekin sú ákvörðun að fá endurskoðunarskrifstofu þá, sem undanfarin ár hafði tekið saman ársreikninga félagsins, til þess að ljúka uppfærslu og afstemmingu bókhaldsins Tók Hyggir hf. verk þetta að sér í samvinnu við þann starfsmann Töggs hf., sem hafði færslu bókhalds með höndum.

B.

Einstakir ákæruliðir, framburður ákærðu og vitna og niðurstöður.

Hér verður gerð grein fyrir einstökum ákæruliðum, framburði ákærðu

og vitna og gerð grein fyrir niðurstöðum í hverjum ákærulið fyrir sig.

Ákæruliður I. 1.

Niðurstöður.

Samkvæmt þessum ákærulið eru stjórnarmenn hlutafélagsins ákærðir fyrir að hafa allt frá árinu 1985 með sviksamlegum hætti leynt viðskiptamenn þess ógjaldfærni félagsins með því að hagnýta sér rangar eða óljósar hugmyndir þeirra um fjárhagsstöðu þess. Er í þessu sambandi vísað til skrár um viðurkenndar kröfur í þrotabúi hlutafélagsins, auk þess sem rakin eru sérstaklega viðskiptin við Sjóvá. Þá er gerð grein fyrir rekstrartapi, eiginfjárstöðu og veltufjárlutfalli árána 1982 til 1986. Í lögum um gjaldþrot nr. 6/1978 er ekki að finna refsíákvæði gagnvart þeim, sem láta undir höfuð leggjast að gefa bú upp til gjaldþrotaskipta, en hins vegar voru sjálfstæð refsíákvæði í gjaldþrotalögunum frá 1929. Í ákæru eru ætluð brot ákærðu færð undir tiltekin ákvæði almennra hegningarlaga. Ákærðu stunduðu atvinnurekstur, sem háður var verulegum sveiflum milli ára. Samkvæmt gögnum málsins virðist hafa tekið að halla undan fæti árið 1983. Samkvæmt gögnum málsins var rekstrartap hjá fyrirtækinu frá árinu 1982, eiginfjárstaðan fór smám saman versnandi, og veltufjárlutfall var slæmt öll árin. Miklar sveiflur urðu í bifreiðasölu, eins og glöggst má sjá, milli árána 1985 og 1986, úr 75.499.000 kr. sölu árið 1985 í 175.649.000 kr. árið 1986. Verulegur hagnaður var fyrir fjármagnsliði á árinu 1986, 9.641.000 kr. Hins vegar voru fjármagnsliðir og óregluleg gjöld alls 16.285.000 kr., svo að tap á árinu varð 6.644.000 kr. Ástæður mikils fjármagnskostnaðar hjá félaginu var umfram allt slæm lausafjárstaða þess, sem versnaði verulega undir lokin vegna mikilla úttekta ákærða Ingvars Sveinssonar svo og álaga og dráttarvaxta, sem leiddi af söluskattsvanskilum. Um veltufjárlutfall ársins 1986 verður að hafa hliðsjón af því, að svonefnd viðskiptaskuld ákærða Ingvars Sveinssonar, að fjárhæð 14.021.034 kr., var ekki færð sem skammtímakrafa árið 1986, en hún hafði vaxið verulega frá árinu á undan. Hefði þessi skammtímakrafa verið færð undir veltufjármuni árið 1986, svo sem eðlilegt var að gera miðað við það, hverig framsali viðskiptakröfunnar var háttað, hefði veltufjárlutfall verið svipað og árið 1985. Ekki liggur fyrir örugg vitneskja um gjaldþol ákærða Ingvars Sveinssonar á þessum tíma. Þykir óvarlegt að slá því föstu, að hann hafi ekki átt eignir til að standa undir þessari skuld á þeim tíma, sem hér um ræðir. Þá þykja gögn málsins sýna, að félagið hafi á þessum tíma átt möguleika á að koma í verð eignum, sem ekki er sérstaklega getið í bókum félagsins,

svo sem Saab-umboðinu og hlutabréfum í Bildshöfða 16 hf., en ekki er ólíklegt, að koma hefði mátt hlutabréfunum í verð umfram nafnverð þeirra.

Af því, sem hér hefur verið rakið, þykir varhugavert að fullyrða, að stjórnendur félagsins hafi mátt sjá fram á gjaldþrot fyrirtækisins á þeim tíma, sem hér skiptir máli. Af því leiðir, að sú háttsemi ákærðu að stofna til skuldbindinga braut ekki í bága við 248. gr. almennra hegningarlaga. Ber því að sýkna ákærðu af ákæru fyrir brot, sem þeim eru gefin að sök í a-lið þessa ákæruliðar.

Samkvæmt b-lið þessa ákæruliðar er ákærðu sérstaklega gefið að sök að hafa sviksamlega stofnað til skuldbindinga í nafni Töggs hf., við Sjóvátryggingafélag Íslands, er þau gætu ekki efnt, og þannig hagnýtt sér ranga eða óljósa hugmynd stjórnenda váttryggingafélagsins um fjárhagsstöðu félagsins. Hér verður að hafa í huga, að skuldin við Sjóvá jókst á árinu 1986, meðal annars vegna aukinnar veltu Töggs hf. Skuldin virðist einkum hafa myndast vegna kaupa Töggs á eigin tryggingum fyrirtækisins, sölu á tryggingum til viðskiptavina fyrir Sjóvá, enn fremur vegna endursendra viðskiptabréfa, sem Sjóvá hafði áður fengið hjá Töggi hf. Þá ber að líta til þess, að viðskipti við Sjóvá héldu áfram út greiðslustöðvunartímabilið, einkum í formi sölu Töggs fyrir Sjóvá á tryggingum fyrir viðskiptamenn sína. Ekki verður séð af gögnum málsins, að stjórnendur Sjóvá hafi kafið forsvarsmenn Töggs hf. um skýrslur um stöðu fyrirtækisins eða aflað annarra upplýsinga um stöðu þess. Með hliðsjón af þessu og að öðru leyti með skírskotun til forsendna hér að framan varðandi ákærulið I. 1. a., verður að telja ósannað, að ákærðu hafi með þessari skuldasöfnun brotið gegn þeim lagaákvæðum, er í ákæru greinir. Ber því að sýkna ákærðu af b-lið þessa ákæruliðar.

Ákæruliður I.2.

— — —

Niðurstöður.

Samkvæmt þessum ákærulið eru hinum ákærðu stjórnarmönnum Töggs hf. gefin að sök söluskattssvik með því að hafa ekki í samræmi við ákvæði laga um söluskatt greitt vegna hlutafélagsins, eins og þeim bar, innheimtumann ríkissjóðs ótilkvaddir mánaðarlega þann söluskatt, er hlutafélagið skyldi standa skil á, eða sérgreint hann frá öðru fé hlutafélagsins á greiðslustöðvunartíma. Ekki er ágreiningur um fjárhæðir, og eru þær rétt tilgreindar í ákæruskjali.

Ákæran verður að þessu leyti ekki skilin á annan veg en þann, að ákærðu

hafi sent inn söluskattsskýrslur, en án greiðslu. Samkvæmt gögnum málsins er ljóst, að í flestum tilvikum varð verulegur misbrestur á skýrsluskilum, sem leiddu til viðurlaga síðar.

Samkvæmt verknæðarlýsingu í ákæru er þó ekki saksótt samkvæmt þessu, og málflutningur hér fyrir dómi snerist ekki um, hvort vanrækt hefði verið að skila inn söluskattsskýrslum. Því verður ekki frekar fjallað um það hér, hvort misbrestur á því að skila söluskattsskýrslum hefði getað leitt til sakaráfalls, sbr. 118. gr. laga nr. 74/1974. Rétt er að taka fram, að reifan máls varðandi þennan ákærulið er eigi að öllu leyti svo skýr sem skyldi. Sérstaklega þykir á skorta, að greiðslustaðan hafi verið sundurliðuð miðað við áætlanir og söluskattsskýrslur árin 1986 og 1987. Þá er ekki gerð grein fyrir einstökum innborgunum, en samkvæmt gögnum málsins greiddu ákærðu á tímabilinu júní til desember 1986 verulegar fjárhæðir eða settu tryggingar.

Hér verður að hafa í huga, að söluskattur er almenn krafa í þrotabúi. Ákærðu var ekki skylt samkvæmt 8. gr. laga nr. 6/1978 um gjaldþrot að greiða álagðan söluskatt fyrir janúarmánuð 1987, sem féll í gjalddaga, eftir að greiðslustöðvun fékkst.

Svo sem fyrr greinir, er ákært fyrir að greiða ekki söluskattinn og jafnframt að hafa ekki sérgreint féð á greiðslustöðvunartíma. Ekki verður séð, að nein lagaskylda sé til um að sérgreina innheimtan söluskatt með þeim hætti, sem vikið er að í ákæruskjali. Verður þessum þætti í ákæru því eigi frekar sinnt. Samkvæmt gögnum málsins virðist staðan hafa verið þannig, að samið hafði verið um söluskattsskuldina samkvæmt bókum tollstjóra-embættisins fram til 1. nóvember 1986, m.a. með afhendingu víxils, að fjárhæð 10.000.000 kr.

Söluskattur virðist hafa verið áætlaður fyrir mánuðina nóvember og desember, og þennan áætlaða söluskatt virðast ákærðu hafa greitt. Eftir það, í apríl 1987, sendi Töggur hf. leiðréttar söluskattsskýrslur fyrir ýmsa mánuði ársins 1986, sem leiddu til verulegra hækkana og álaga. Þessi viðbót kom fyrst fram á greiðslustöðvunartíma, og var ákærðu þá óskyld að greiða þá hækkun og álag.

Með vísan til framanritaðs hefur ekki verið sýnt fram á, að ákærðu hafi gerst sek um háttsemi þá, sem þeim er gefin að sök í þessum ákærulið, og ber því að sýkna þau.

Það athugast, að við útgáfu ákæru höfðu lög um virðisaukaskatt nr. 50/1988 leyst söluskattslögin af hólmi, og bar því að vísa til þeirra laga í ákæruskjali.

Ákæruliður 1.3.

Niðurstöður.

Í þessum ákærulið er fjallað um ætluð skilaskipti stjórnarmanna Töggs hf. í tengslum við framsal á viðskiptakröfu, að fjárhæð 14.021.034 kr., á hendur ákærða Ingvari Sveinssyni og skuldajöfnun á viðskiptakröfum á hendur fjórum tilgreindum aðilum, samtals að fjárhæð 1.096.211 kr.

Framsalið viðskiptakröfu Töggs hf. á hendur ákærða Ingvari var andstæð 8. gr. laga nr. 6/1978 um gjaldþrot. Samkvæmt gögnum málsins var samið um það, að Bildshöfði 16 hf. eignaðist kröfu Töggs hf. á hendur ákærða Ingvari Sveinssyni, að fjárhæð 14.021.034 kr., en á móti skyldi koma, að Bildshöfði 16 hf. tæki að sér greiðslu tiltekinna langtímaskulda Töggs hf., sem þeir (sic) höfðu áður lánað veð fyrir. Þegar lögskipti þessi eru skoðuð, verður ekki séð, að ætlunin hafi verið að draga með ólögsmætum hætti fé úr félaginu eða mismuna kröfuhöfum. Verður að ætla, að Bildshöfði 16 hf. hefði átt endurkröfurétt á hendur Töggi hf. að því leyti, sem þeir (sic) hefðu orðið að innleysa þá kröfu vegna veðsins, ef ekki hefði komið til framsalsins á umræddri viðskiptakröfu. Töggur hf. hefði jafnframt átt kröfu á Bildshöfða 16 hf. að því leyti, sem þeir (sic) hefðu orðið að greiða fyrrgreint langtímalán, eftir að samningurinn um framsalið á umræddri viðskiptakröfu gekk í gildi. Það er því ósannað, að Töggur hf. hafi beðið tjón af umræddum viðskiptum.

Með vísan til framanritaðs ber að sýkna ákærðu af þessum þætti ákæruliðar þessa.

Með hliðsjón af því, að ákærða Ingvari Sveinssyni, sem var stjórnarformaður og framkvæmdastjóri félagsins, hlaut að hafa verið kunnugt um skuldajöfnun á hendur fjórum tilgreindum einstaklingum, og vitneskja ákærða Björns Sveinssonar um ráðstöfunina sem stjórnarmanns og eins af skuldurum verður að telja, að þeim hafi mátt vera ljóst, að ráðstöfun þessi var til þess fallin að rýra fullnusturétt kröfuhafa Töggs hf. Hafa ákærðu Ingvar og Björn Sveinssynir með þessari háttsemi sinni gerst brotlegir gegn 4. tl. 1. mgr. 250. gr. almennra hegningarlaga. Hins vegar hefur ekkert komið fram í málinu, sem bendir til þess, að ákærðu Hönnu hafi verið kunnugt um framsal þetta, og ekki verður talið, að hún beri refsíabyrgð á þessari ráðstöfun sem stjórnarmaður. Ber því samkvæmt framansögðu að sýkna ákærðu Hönnu, að því er varðar þennan þátt ákæruliðar þessa.

*Ákæruliður I.4.**Niðurstöður.*

Samkvæmt þessum ákærulið er stjórnarmönnum Töggs hf. gefið að sök að hafa rekið hlutafélagið án tilskilinna verslunarleyfa samkvæmt lögum

um verslunaratvinnu nr. 41/1968. Í málinu er upplýst, að ákærða Ingvari Sveinssyni láðist að endurnýja verslunarleyfi sitt, en hlutafélagið var rekið á þessu verslunarleyfi. Eins og að framan er rakið, var félagið tekið til gjaldþrotaskipta 15. júní 1987 og hefur ekki verið rekið síðan. Samkvæmt 16. gr. ofangreindra laga varða brot gegn lögnum sektum. Verður því að telja, að jafnvel þótt sök ákærðu yrði sönnuð, sé hún fyrnd samkvæmt ákvæðum 81. og 82. gr. almennra hegningarlaga, enda verður ekki séð, að fyrningarfrestur hafi verið rofinn með þeim hætti, er þar segir. Ber því að sýkna ákærðu af þessum ákærulið.

Ákæruliður II. 1-2.

Niðurstöður.

Samkvæmt þessum ákærulið er stjórnarmönnum Töggs hf. gefið að sök að hafa á greiðslustöðvunartíma greitt verulegar fjárhæðir af hlaupareikningi nr. 3568 í Sparisjóði Reykjavíkur og nágrennis andstætt 8. gr. laga nr. 6/1978 um gjaldþrot. Telja verður, að heimilt hafi verið eftir atvikum að greiða eftirtaldr kröfur af reikningi nr. 3568: Fylgiskjal nr. 1387, 1388, 1389, 1390, 1391, 1392 og 2060, samtals að fjárhæð 357.337 kr. Aðrar greiðslur, samtals að fjárhæð 726.098 kr., voru vegna skulda, sem ákærða Ingvari Sveinssyni sem stjórnarmanni og framkvæmdastjóra hlutafélagsins hlaut að vera ljóst, að skerða myndu fullnusturétt annarra lánardrottna. Ekki verður af gögnum málsins séð, að aðstoðarmaður hafi gefið leyfi sitt til greiðslanna. Hins vegar verður ekki talið, að ákærðu Hanna og Björn hafi verið í aðstöðu til að fylgjast með og/eða hindra greiðslurnar, enda máttu þau ætla, að ákærði Ingvar leitaði ráða hjá aðstoðarmanni félagsins á greiðslustöðvunartíma.

Samkvæmt framansögðu verður ákærði Ingvar Sveinsson sakfelldur samkvæmt þessum ákærulið, og varðar brot hans við 4. tl. 1. mgr. 250. gr. almennra hegningarlaga. Hins vegar ber að sýkna ákærðu Hönnu og Björn af þessum ákærulið.

Samkvæmt ákærulið II.2. er ákærðu stjórnarmönnum Töggs hf. gefið að sök að hafa á sama hátt og í ákærulið II.1. greinir greitt gjaldfallnar kröfur af hlaupareikningi nr. 72 í Iðnaðarbanka Íslands hf. Telja verður, að allar þær greiðslur, er í þessum ákærulið greinir, hafi verið óheimilar og ákærða Ingvari Sveinssyni refsiverðar, með sömu rökum og greinir um ákærulið II.1. hér að framan. Varðar háttsemi ákærða Ingvars við 4. tl. 1. mgr. 250. gr. almennra hegningarlaga. Hins vegar ber með sömu rökum og greinir hér að framan að sýkna ákærðu Hönnu og Björn af þessum ákærulið.

*Ákæruliður II.3.**Niðurstöður.*

Viðskipti þau við Sparisjóð Reykjavíkur og nágrennis, sem lýst er í þessum ákærulið, voru þáttur í eðlilegum og nauðsynlegum viðskiptum, sem ekki verður séð, að hafi skaðað þrotabúið eða verið til þess fallin. Hins vegar virðist ákærði Ingvar Sveinsson hafa látið greiða með milli-færslu á viðskiptareikning Töggs hf. persónulega skuld sína, að fjárhæð 94.584,80 kr. Var þessi ráðstöfun óviðkomandi rekstri Töggs hf. og til þess fallin að skerða hlut lánardrottna. Var ákærða Ingvari þetta ljóst sem stjórnarmanni og framkvæmdastjóra hlutafélagsins. Verður ákærði Ingvar Sveinsson því sakfelldur fyrir brot gegn 4. tl. 1. mgr. 250. gr. alm. hgl., að því er þessar tilteknu ráðstafanir varðar. Ekki verður talið, að ákærðu Hanna og Björn hafi haft vitneskju um þessar síðastgreindu ráðstafanir, og verða þau sýknuð af þessu ákæruatriði. Að því er aðrar ráðstafanir varðar, verður að telja, eins og að framan er rakið, að um eðlilegan og nauðsynlegan þátt hafi verið að ræða í rekstri félagsins á greiðslustöðvunartíma, sem ekki verður séð, að ákærðu Ingvar, Hanna og Björn beri refsí-ábyrgð á. Verða ákærðu því sýknuð að þessu leyti.

Forsvarsmenn Sparisjóðs Reykjavíkur og nágrennis tóku þá ákvörðun að halda viðskiptum við Tögg áfram í því skyni að aðstoða við endurreisn á fjárhag fyrirtækisins. Ein aðgerð í því skyni var að veita fyrirtækinu fyrir-greiðslu með þeim hætti, sem lýst hefur verið og áður hafði tíðkast. Án þessara bankaviðskipta hefði ekki verið unnt að halda fyrirtækinu gangandi. Ráðstafanir þessar brutu því ekki í bága við 8. gr. laga nr. 6/1978 um gjaldþrot. Ekki verður með neinu móti séð, að ákærðu X og Y hafi með þessu gerst brotleg við þau ákvæði hegningarlaganna, er tilgreind eru í ákæru, og ber því að sýkna ákærðu af ákæru í máli þessu.

*Ákæruliður III.1.**Niðurstöður.*

Einkaúttekt sú, sem fjallað er um í þessum ákærulið, er í andstöðu við 112. gr. laga nr. 32/1978 um hlutafélg.

Úttekt þessi virðist hafa vaxið verulega, eftir að ákærði Björn Sveinsson hætti hjá félaginu. Verður að telja, að í síðasta lagi í ágúst 1985 hafi allar úttektir ákærða Ingvars Sveinssonar umfram samningsbundin laun verið óheimilar skv. 112. gr. hlutafélagalaga. Samkvæmt gögnum málsins virðist óformleg samþykkt hafa verið fyrir viðskiptareikningi og úttektum af

honum, og virðast úttektirnar hafa verið miðaðar við árslaun. Engin formleg samþykkt virðist vera til um þessa tilhögun, en þessi framkvæmd var látin óátalin og kom til skoðunar um hver áramót. Úttektir ákærða Ingvars Sveinssonar frá árinu 1985 voru langt umfram það, sem talið verður, að honum hafi verið leyfilegt samkvæmt þeim heimildum, sem fyrir voru í félaginu. Verður að telja, að þessar úttektir hafi verið þess eðlis, að varði ákærða Ingvar Sveinsson refsingu samkvæmt 247. gr. almennra hegningarlaga.

Úttektir ákærðu Hönnu samkvæmt áðurgreindum viðskiptareikningi á árunum 1985 og 1986 verða ekki taldar henni til sakar sem fjádráttur, enda hafði hún ekki með höndum fjárvörslu fyrirtækisins. Þá verður ekki talið, að um skilasvik af hennar hálfu sé að ræða varðandi þessar úttektir, enda ósannað, að fjárhagsstaða fyrirtækisins hefði óhjákvæmilega leitt til gjaldþrots, sbr. það, sem áður hefur verið rakið um það atriði.

Um úttekt, sem skráð er á ákærðu Hönnu á árinu 1987, að fjárhæð 141.336 kr., sem gerð var á síðustu dögum fyrir greiðslustöðvun og ákærðu hlýtur að hafa verið kunnugt um, verður þó að telja, að ákærðu Hönnu hafi á þeim tíma verið ljós eða mátt vera ljós staða fyrirtækisins, ólögmæti úttektarinnar og að hún væri til þess fallin að skerða fullnusturétt lánaardrottna. Hefur hún með þessu atferli sínu brotið gegn 4. tl. 1. mgr. 250. gr. alm. hgl.

Ákæruliður IV.1.

— — —

Niðurstöður.

Samkvæmt þessum ákærulið er ákærða Ingvari Sveinssyni gefið að sök að hafa slegið eign sinni á nýja Saab-bifreið þremur dögum fyrir gjaldþrot félagsins með því að leggja inn í bókhaldið málamyndaskuld vegna óuppgerðs orlofs.

Samkvæmt gögnum málsins var orlofskröfu ákærða rift með dómi með þeim röksemdum, að ekki hefði verið að finna í bókhaldi Töggs hf. upplýsingar um óuppgert orlof ákærða og því ekki sýnt fram á, að orlofskrafan hafi átt við rök að styðjast.

Upplýst er í máli þessu, að orlofskrafa ákærða var ekki færð í bókhald félagsins sem ógreitt orlof.

Þá er upplýst samkvæmt gögnum málsins, að ákærði tók sér að minnsta kosti að hluta til sumarleyfi umrædd ár. Hér var um einhliða ákvörðun að ræða, sem var ekki borin undir stjórn félagsins. Engin gögn eða sundurliðun er að finna í málinu, sem styðji réttmæti þessarar kröfu. Hins vegar verður að líta til þess ákærða til hagsbóta, að hann kann að hafa átt eitt-

hvert orlof inni. Samkvæmt þessu verður að telja sannað, að ákærði hafi með þessari háttsemi sinni brotið gegn 247. gr. almennra hegningarlaga.

Ákæruliður IV.2.

— — —

Niðurstöður.

Samkvæmt þessum ákærulið er ákærða Ingvari Sveinssyni gefið að sök að hafa dregið sér á árinu 1987 af tékkareikningi nr. 1686 í Verslunarbanka Íslands samtals 1.365.090 kr. og jafnframt af andvirði fjögurra bifreiða, sem seldar voru tilteknum aðilum, samtals 1.171.000 kr., eða alls 2.536.090 kr. Ákærði hefur við rannsókn og meðferð málsins kannast við að hafa hagnýtt fé þetta til eigin nota, en borið því við, að færa hafi átt greiðslurnar í bókhaldið síðar.

Með framburði ákærða, sem er í samræmi við gögn málsins, telst sannað, að ákærði hafi með þessari háttsemi sinni brotið gegn 1. mgr. 247. gr. almennra hegningarlaga.

Ákæruliður IV.3.

— — —

Niðurstöður.

Samkvæmt þessum ákærulið er ákærða Ingvari Sveinssyni gefið að sök að hafa á síðustu dögum greiðslustöðvunar ívilnað tilteknum kaupendum bifreiða með afslætti frá gildandi verðskrá Töggs hf., og nam afslátturinn samtals 390.392 kr.

Samkvæmt fundargerðum félagsins var heimilt að veita starfsmönnum 5% afslátt af útsöluverði bifreiða. Miðað við verðskrá og kaupendur bifreiðanna var sá afsláttur, sem hér um ræðir, umfram þær heimildir, sem giltu í félaginu. Ráðstöfun þessi fór því í bága við 8. gr. laga nr. 6/1978 um gjaldþrot og var til þess fallin að mismuna kröfuhöfum. Verður því að telja sannað, að ákærði Ingvar Sveinsson hafi með þessari háttsemi sinni brotið gegn 4. tl. 1. mgr. 250. gr. almennra hegningarlaga.

Ákæruliður V.1.

— — —

Niðurstöður.

Samkvæmt þessum ákærulið er ákærða Ingvari Björnssyni gefið að sök að hafa lagt á ráðin um framsal viðskiptakröfu, 14.021.034 kr., á hendur meðákærða Ingvari Sveinssyni, eins og rakið hefur verið hér að framan.

Telja verður, að ákæra taki aðeins til afskipta ákærða Ingvars Björnssonar af viðskiptakröfu ákærða Ingvars Sveinssonar, en ekki til skuldajöfnunar á kröfum á hendur fjórum tilgreindum aðilum. Með vísan til rökstuðnings fyrir sýknu ákærðra stjórnarmanna Töggs hf., að því er þessa ráðstöfun varðar, sbr. niðurstöður í ákærulið I.3., ber að sýkna ákærða Ingvar Björnsson, að því er þennan ákærulið varðar.

Ákæruliður V.2.

Niðurstöður.

Samkvæmt þessum ákærulið er ákærða Ingvari Björnssyni gefið að sök að hafa lagt ákærða Ingvari Sveinssyni ráð um sölu bifreiða þeirra, er greinir í ákærulið IV.3., 1., 2. og 4. tl., og þannig misnotað sér, samstarfsmanni og bróður aðstöðu sína sem aðstoðarmaður Töggs hf. á greiðslustöðvunartíma. Ákærði er ekki saksóttur fyrir að hafa notað þóknunarreikning sinn til greiðslu á bifreiðum þeim, er seldar voru honum og samstarfsmanni hans, en samkvæmt gögnum málsins hefur greiðslu Töggs hf. 12. júní 1987 á reikningi ákærða Ingvars Björnssonar, að fjárhæð 882.921 kr., verið rift. Í úrskurði skiptaréttar Reykjavíkur frá 22. nóvember 1988 segir svo m.a.: „Burtséð frá (sic) kröfu varnaraðila í þrotabú Töggs hf. er alveg ljóst, að greiðsla Töggs hf. á reikningi varnaraðila, þremur dögum áður en greiðslustöðvun átti að renna út og fjórum dögum áður en bú félagsins var að kröfu stjórnar þess tekið til gjaldþrotaskipta, verður að teljast varnaraðila til hagsbóta á ótilhlýðilegan hátt á kostnað annarra kröfuhafa, þar til úr því hefur verið skorið, hve sanngjörn þóknun til hans skuli vera. Ekki síst er háttsemi þessi ótilhlýðileg, þegar litið er til þess, með hverju var greitt. Greiðsla var að hluta til í bifreiðum, sem seldar voru varnaraðila og samstarfsmanni hans með verulegum afslætti. Ráðstöfun þessi leiddi til þess, að eignir félagsins voru ekki til reiðu til fullnustu öðrum kröfuhöfum, þar sem Töggur hf. var á þeim tíma, er greiðslan fór fram, ógjaldfær, og vissi varnaraðili manna best um þá ógjaldfærni og hvert stefndi.”

Ákærði var ráðinn aðstoðarmaður hlutafélagsins á greiðslustöðvunartíma. Honum var almennt skylt að stuðla að því, að tilgangur með greiðslustöðvun næðist og að heimild til hennar yrði ekki misnotuð. Ákærða var því óheimilt að stuðla að því, að hann, samstarfsmaður hans og bróðir fengju bifreiðar á greiðslustöðvunartíma með verulegum afslætti. Slíkt fær með engu móti samrýmst fyrrgreindum tilgangi. Ákærði var sem aðstoðarmaður á greiðslustöðvunartíma opinber sýslunarmaður í skilningi 138. gr. almennra hegningarlaga. Verður því að telja sannað, að ákærði hafi með

þessari háttsemi sinni brotið gegn 4. tl. 1. mgr. 250. gr., sbr. 138. gr. og 22. gr. almennra hegningarlaga.

Ákæruliður V.3.

— — —

Niðurstöður.

Samkvæmt þessum ákærulið er ákærða Ingvari Björnssyni gefin að sök nánar tilgreind vanræksla í störfum sínum sem lögmanni og aðstoðarmanni Töggs hf. á greiðslustöðvunartíma. Ætluð afhafnaleysisbrot ákærða, sem um er fjallað í þessum ákærulið, falla ekki undir 139. gr. alm. hgl. Verður ákærði því sýknaður af ákæru um brot gegn þeirri grein. Í sóknarræðu sinni óskaði sækjandi þess, að málið yrði reifað á grundvelli 140. og 141. gr. almennra hegningarlaga, að því er þennan ákærulið varðaði. Þessu var mótmælt af hálfu verjanda. Telja verður, að þessi krafa hafi verið of seint fram komin, enda gaf dómurinn málsaðilum ekki kost á því, að málið væri reifað að þessu leyti. Þá ber að líta til þess, að enda þótt talið yrði, að ákærði hefði með athafnaleysi sínu brotið gegn 140. og 141. gr. almennra hegningarlaga, er ástæða til að ætla, að sök hans sé fyrnd samkvæmt ákvæðum 81. gr. og 82. gr. almennra hegningarlaga.

Ákæruliður VI.

— — —

Niðurstöður.

Ákærðu Ingvari Sveinssyni og Ágústi Ragnarssyni er hér gefið að sök að hafa selt veðsetta lyftara og leynt kaupendur veðsetningunni og eigi greitt veðskuldina eða aflýst henni. Sannað telst, að ákærði Ingvar Sveinsson hafi ekki gert reka að því að upplýsa kaupendur þeirra tveggja lyftara, er í máli þessu greinir, um veðsetningu þeirra og ekki heldur sem framkvæmdastjóri félagsins séð um greiðslu eða aflýsingu veðskuldanna. Varðar þessi háttsemi ákærða Ingvars við 248. gr. almennra hegningarlaga.

Ákærði Ágúst Ragnarsson sá um lyftarasölu og vissi, að þeir (sic) voru veðsettir. Í framburði sínum hjá RLR viðurkennir ákærði að hafa vitað, að umræddur lyftari, sem seldur var Jökli hf. á Raufarhöfn, hafi verið veðsettur. Fyrir dómi hefur ákærði hins vegar ekki kannast við þetta. Ákærða bar sem sölumanni að upplýsa kaupendur um veðsetninguna, en hins vegar var það ekki í verkahring ákærða að sjá um að aflétta veðskuldum. Verður að telja sannað með hliðsjón af framburði ákærða hjá RLR og öðrum gögnum málsins, að ákærði hafi ekki upplýst kaupanda um veðsetninguna með þeim hætti, að varði við 248. gr. almennra hegningarlaga.

Sakaferill ákærðu.

Samkvæmt sakavottorði ákærða Ingvars Sveinssonar hefur hann þrívægis hlotið dóm fyrir brot gegn 248. gr. og 261. gr. almennra hegningarlaga, árið 1967 sex mánaða skilorðsbundið fangelsi, árið 1972 þriggja mánaða skilorðsbundið fangelsi og árið 1974 fimm mánaða óskilorðsbundið fangelsi. Auk þess hefur ákærði nokkrum sinnum á árunum 1961 til 1972 sæst á sektagreiðslur, sem hér þykja eigi skipta máli.

Samkvæmt sakavottorði ákærðu Hönnu Elíasdóttur hefur hún á árunum 1972 til 1983 þrívægis sæst á sektagreiðslur, sem eigi þykja skipta máli hér.

Samkvæmt sakavottorði ákærða Björns Sveinssonar hefur hann eigi sætt refsingu, svo að kunnugt sé.

Samkvæmt sakavottorði ákærða Ágústs Ragnarssonar sættist hann tvívægis árið 1978 á sektagreiðslur vegna umferðarlagabrota.

Samkvæmt sakavottorði ákærða Ingvars Björnssonar hefur hann ekki sætt refsingu, svo að kunnugt sé.

D.

Viðurlög.

Við ákvörðun refsingar ákærða Ingvars Sveinssonar ber að hafa í huga, að með ráðstöfunum sínum kom ákærði því til leiðar, að gífurlegir fjármunir nýttust ekki þrotabúinu við gjaldþrot þess, en ákærði rak fyrirtækið í raun nánast sem einkafyrirtæki sitt. Með vísan til 77. gr. almennra hegningarlaga þykir refsing ákærða hæfilega ákveðin fangelsi í 18 mánuði.

Eftir atvikum þykir mega fresta ákvörðun um refsingu ákærðu Hönnu, Björns og Ágústs, og skal hún niður falla að liðnum þremur árum frá uppkvaðningu dómsins, haldi ákærðu almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga.

Við ákvörðun refsingar ákærða Ingvars Björnssonar ber að hafa í huga, að ákærða var sem lögmanni falið að vera aðstoðarmaður félagsins á greiðslustöðvunartíma, og var hann sem slíkur opinber sýslunarmaður. Þykir ákærði með broti sínu hafa misnotað aðstöðu sína sér og öðrum til hagsbóta. Refsing ákærða þykir hæfilega ákveðin fangelsi í þrjá mánuði, en fullnustu refsingarinnar þykir mega fresta, og skal hún niður falla að liðnum þremur árum frá uppkvaðningu dómsins, haldi ákærði almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga.

E.

Leyfisvipting.

Í ákæru eru gerðar þær kröfur, að ákærði Ingvar Sveinsson verði samkvæmt 2. mgr. 68. gr. almennra hegningarlaga sviptur rétti til að fá leyfi

til verslunaratvinnu og ákærði Ingvar Björnsson sviptur leyfi til málflutnings fyrir héraðsdómi. Samkvæmt gögnum málsins rann verslunarleyfi ákærða Ingvars Sveinssonar út árið 1984, og virðist hann ekki hafa endurnýjað það. Með hliðsjón af því, að hér er um stórfelld brot ákærða Ingvars Sveinssonar að ræða, verður fallist á kröfu ákæruvaldsins að þessu leyti, og skal sviptingin standa ævilangt.

Með bréfi, dagsettu 6. desember 1989, óskaði ríkissaksóknari eftir upplýsingum dómsmálaráðuneytisins um það, hvenær ákærði Ingvar Björnsson fékk leyfi til málflutnings fyrir héraðsdómi. Að auki var óskað eftir umsögn ráðuneytisins um mál þetta, sbr. 2. mgr. 21. gr. laga nr. 74/1974. Í svarbréfi ráðuneytisins til ríkissaksóknara, dagsettu 24. janúar 1990, segir, að leyfi til málflutnings fyrir héraðsdómi hafi verið gefið út til ákærða 15. janúar 1974. Síðan segir í bréfinu:

„Að því er meint brot lögmansins sem lögmanns Töggs hf. og aðstoðarmanns stjórnar Töggs hf. á greiðslustöðvunartíma varðar, er ljóst, að lögmaðurinn er opinber sýslunarmaður samkvæmt 1. gr. laga um málflytjendur og hefur því réttindi og skyldur samkvæmt því.

Störf hans fyrir Tögg hf. sem lögmanns félagsins og ráðins aðstoðarmanns samkvæmt 7. gr. gjaldþrotalaga nr. 6/1978 teljast að mati ráðuneytisins opinber störf í skilningi XIV. kafla almennra hegningarlaga, og brot, sem hann kann að hafa framið sem slíkur, varða við þau lagaákvæði.”

Háttsemi sú, sem ákærði Ingvar Björnsson hefur verið sakfelldur fyrir í máli þessu, var honum ósamboðin sem lögmanni og aðstoðarmanni félagsins á greiðslustöðvunartíma. Þykir ekki verða hjá því komist með vísan til 2. mgr. 68. gr. almennra hegningarlaga að svipta hann leyfi til málflutnings fyrir héraðsdómi í sex mánuði frá birtingu dómsins að telja. Áfrýjun frestar áhrifum þessa dómsákvæðis, sbr. 5. mgr. 68. gr. almennra hegningarlaga.

F.

Sakarkostnaður.

Samkvæmt reglum XVI. kafla laga nr. 74/1974 ber að dæma ákærða Ingvar Sveinsson til greiðslu $\frac{3}{4}$ hluta málsvarnarlauna skipaðs verjanda síns, Jónatans Sveinssonar hrl., sem þykja hæfilega ákveðin 500.000 kr.

Ákærða Hanna Elíasdóttir greiði $\frac{1}{4}$ hluta málsvarnarlauna skipaðs verjanda síns, Jóns Magnússonar hrl., sem þykja hæfilega ákveðin 300.000 kr.

Ákærði Björn Sveinsson greiði $\frac{1}{4}$ hluta málsvarnarlauna skipaðs verjanda síns, Bjarna Ásgeirssonar hdl., sem þykja hæfilega ákveðin 300.000 kr.

Ákærði Ágúst Ragnarsson greiði málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns,

Gísla Baldurs Garðarssonar hrl., sem þykja hæfilega ákveðin 200.000 kr.

Ákærði Ingvar Björnsson greiði helming málsvarnarlauna skipaðs verjanda síns, Guðmundar Ingva Sigurðssonar hrl., sem þykja hæfilega ákveðin 350.000 kr.

Málsvarnarlaun skipaðs verjanda ákærðu X og Y, Baldurs Guðlaugssonar hrl., sem þykja hæfilega ákveðin 350.000 kr., svo og annar sakarkostnaður, er þau varðar, greiðist úr ríkissjóði.

Annar sakarkostnaður, þar með talin saksóknarlaun, er renni til skipaðs sækjanda, Atla Gíslasonar hrl., og þykja hæfilega ákveðin 750.000 kr., skiptist þannig, að ákærði Ingvar Sveinsson greiði 2/5, ákærðu Hanna, Björn, Ágúst og Ingvar Björnsson greiði 1/5 óskipt, en 2/5 greiðist úr ríkissjóði.

D ó m s o r ð:

Ákærði Ingvar Sveinsson sæti fangelsi í 18 mánuði.

Ákvörðun um refsingu ákærðu Hönnu Elíasdóttur, Björns Sveinssonar og Ágústs Ragnarssonar er frestað, og skal hún falla niður að liðnum þremur árum frá uppkvaðningu dómsins, haldi ákærðu almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga.

Ákærði Ingvar Björnsson sæti fanglesi í þrjá mánuði, en fullnustu refsingarinnar skal fresta, og skal hún niður falla að liðnum þremur árum frá uppkvaðningu dómsins, haldi ákærði almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga.

Ákærðu X og Y skulu vera sýkn af öllum kröfum ákæruvaldsins í máli þessu.

Ákærði Ingvar Sveinsson skal sviptur rétti til að fá leyfi til verslunaratvinnu ævilangt.

Ákærði Ingvar Björnsson skal sviptur leyfi til málflutnings fyrir héraðsdómi í sex mánuði frá birtingu dómsins að telja. Áfrýjun frestar áhrifum þessa dómsákvæðis.

Ákærði Ingvar Sveinsson greiði $\frac{3}{4}$ hluta málsvarnarlauna skipaðs verjanda síns, Jónatans Sveinssonar hrl., 500.000 kr. Ákærða Hanna Elíasdóttir greiði $\frac{1}{4}$ hluta málsvarnarlauna skipaðs verjanda síns, Jóns Magnússonar hrl., 300.000 kr. Ákærði Björn Sveinsson greiði $\frac{1}{4}$ hluta málsvarnarlauna skipaðs verjanda síns, Bjarna Ásgeirssonar hdl., 300.000 kr. Ákærði Ágúst Ragnarsson greiði málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns, Gísla Baldurs Garðarssonar hrl., 200.000 kr. Ákærði Ingvar Björnsson greiði helming málsvarnarlauna skipaðs verjanda síns, Guðmundar Ingva Sigurðssonar hrl., 350.000 kr. Málsvarnarlaun skipaðs verjanda ákærðu X og Y, Baldurs Guðlaugssonar hrl., 350.000 kr., greiðist úr ríkissjóði.

Annan sakarkostnað, þar með talin saksóknarlaun, 750.000 kr., er renni til skipaðs sækjanda, Atla Gíslasonar hrl., greiði ákærði Ingvar Sveinsson að $2/5$, ákærðu Hanna, Björn, Ágúst og Ingvar Björnsson óskipt að $1/5$, en $2/5$ greiðist úr ríkissjóði.
